

INFORMATOR NSPRV

BESPLATAN PRIMERAK

sindiso@ptt.yu
www.nsprv.org

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 2 • DECEMBAR 2008 • BROJ 19

ОДРЖАНА СКУПШТИНА НСПРВ

- 20 ГОДИНА БОРБЕ ЗА ПРАВА РАДНИКА У ОБРАЗОВАЊУ И 10 ГОДИНА ПОД ИМЕНОМ НСПРВ
- УСВОЈЕНА И РЕЗОЛУЦИЈА О РАВНОМЕРНОМ РЕГИОНАЛНОМ РАЗВОЈУ СРБИЈЕ

У суботу 15. новембра, одржана је II Ванредна изборна (IX) скупштина НСПРВ којом је Синдикат обележио двадесетогодишњицу од настанка и десетогодишњицу борбе за демократизацију друштва, реформу образовања, децентрализацију управљања и финансирања образовањем и враћање угледа образовању које је у претходном периоду срозано на ниво недостојан „делатности од посебног друштвеног интереса“.

У прелепом амбијенту Свечане сале, сомборске „Жупаније“, коме су уз готово све позване делегате (од 55 била су присутна 53 делегата) присуствовали бројни гости из земље и иностранства, Скупштина је дала разрешницу старом и изабрала ново руководство, усвојила измене и допуне Статута и усвојила програмска документа за наредни четворогодишњи период.

Изменама и допунама Статута отворен је простор новим могућностима синдикалног организовања и удруживања, првенствено са синдикатима јавних служби, што су начелно и прихватили представници Синдиката лекара и фармацеута Србије, који су и учество-

вали у раду Скупштине. Скупштина је усвојила више програмских докумената: Програмске циљеве и задатке, План рада, Резолуцију о равномерном регионалном развоју Србије, и потврдила Резолуцију Оснивачког конгреса СрпС-а која је донета 25. октобра.

Резолуцијом о равномерном регионалном развоју Србије, НСПРВ је изразио протест још увек високо централизованом начину доношења одлука и управљања свим ресурсима у држави и zaloжио да се што пре помири концепт Европе држава са концептом Европе регија, односно да се јединицама локалних самоуправа (градовима и општинама), као и регијама (територијалним аутономијама) дају изворна права на начин како је то уређено у развијеним, индустријским демократијама. На тај начин би они који стварају део „друштвеног колача“ и одлучивали о оном што су сами створили и зарадили и не би се дешавало, оно што уредно бележи статистика, да држава за материјални положај запосленог у јавним службама у Војводини издваја мање него у другом делу државе.

(Насиџавак на сџр. 3-5)

ДЕФЛАЦИЈА У НОВЕМБРУ

Инфлације нема, али ни бољег живота

У Србији је у новембру забележена дефлација од 0,1%, док је инфлација у првих 11 месеци ове године била 7,9%. У новембру су цене робе на мало биле ниже за један одсто него у октобру, док су цене услуга повећане за 2,4%. Забележен је пад цена нафтних деривата и повећање цена текстилних производа и обуће. Цене пољопривредних производа су биле више за 0,9 одсто него у октобру.

Трошкови живота у Србији у новембру остали су на октобарском нивоу, чиме је укупно пораст трошкова живота од јануара до новембра остао 8,8%.
(Насиџавак на сџр. 10)

ОБРАЗОВАЊЕ У СРБА – ВЕК ЧЕТВРТИ

Поводом обележавања 230 година образовања учитеља у Срба (230 година од првих “Нормалних течајева српских народних учитеља”) и зачетка високог образовања у Војводини, председник Извршног већа АП Војводине др Бојан Пајтић, у присуству декана Педагошког факултета у Сомбору проф. др Драгана Солеше 14. новембра је свечано је отворио новоизграђени студентски дом „Др Зоран Ђинђић“. Тим поводом је у сали Студентског дома отворена изложба ауторке Гордане Петковић, коју је отворила ректор Универзитета у Новом Саду проф. др Радмила Маринковић-Недучин. Свечаности је присуствовао и градоначелник Сомбора мр Душан Јовић.
(Насиџавак на сџр. 6)

ТУЖБА ПРОТИВ НСПРВ И РАНКА ХРЊАЗА ОДБАЧЕНА

Након колективног напуштања НСПРВ (у децембру 2007. године) до тада заједничке организације ГСПРС „Независност“ (којој је НСПРВ колективно и приступило 2000. године), уследиле су бројне непримерене реакције из Синдиката „Независност“ у циљу да се задржи туђе чланство (чланови НСПРВ) и туђа имовина (имовина НСПРВ). УГС „Независност“ и ГСПРС „Независност“ су покушали да ставе забрану на располагање средствима НСПРВ и то све по принципу да је сва имовина њихова, заборавајући да је НСПРВ „улазећи у брак“ унео у „мираз“ и сопствену имовину, па је јасно да она и након „раскида брака“ припада само НСПРВ. Што се тиче „имовине стечене у браку“ јасно је да се она може делити само сразмерно начину на који је и стечена.

(Насиџавак на сџр. 9)

СИНДИКАТИ – ДЕО РЕШЕЊА СВЕТСКЕ ФИНАНСИЈСКЕ КРИЗЕ

Радни људи, који ће понети бреме светске финансијске кризе, морају сести за сто и дискутовати о узроцима, последицама и могућим стратегијама суочавања са текућом кризом. Ово је главна порука групи 20 (Г 20) од стране вођа међународног синдикалног покрета (ICTU), који представља више од 168 милиона радника широм света.

(Насиџавак на сџр. 7)

PODRŽAVLJENJE UČITELJSKIH ŠKOLA

Ženska i Muška učiteljska škola

Za dalji razvoj učiteljskih škola prekretnica je bila 1920. godina. Avgusta meseca 1920. godine sve veroispovedne škole postale su državne, odnosno tada se prosvetni zakon koji je važio za Srbiju proteže i na Banat, Bačku i Baranju. Otada će se učiteljske škole u Somboru zvati Državna muška škola učiteljska škola i Državna ženska učiteljska škola. Prelazak sa veroispovednih na državne škole nije prešao bez trzavica i poteškoća. Postavilo se pitanje primopredaje škola, njihovih zgrada i ostale imovine kao i daljeg rada raznih školskih zaklada. Jasno je da se iza ovih i drugih pitanja krije težnja crkve da zadrži svoj veliki uticaj na vaspitanje i obrazovanje budućih učitelja. Upravni odbor pravoslavne crkvene opštine u Somboru je raspravljao o odnosu Učiteljske škole i crkve 6. oktobra 1920. godine. Tada je, uz ograđivanje, Pravoslavna crkvena opština, na zahtev uprave Državne muške učiteljske škole, odlučila da zgradu u kojoj se nalazila ta škola da besplatno na upotrebu, ali samo za školsku 1920/21. godinu, uz napomenu da svi troškovi održavanja padaju na teret države. Pravoslavna crkvena opština je nešto ranije iste godine sve svoje zgrade sa inventarom podržavljenih škola predala političkoj opštini, čak je 1. septembra 1920. godine zatvorila i svoje veroispovedno zabavište.

Školovanje u Državnoj ženskoj i Državnoj muškoj učiteljskoj školi do godine 1928/29. traje četiri godine. Od te školske godine školovanje će trajati 5 godina.

Od podržavljenja učiteljskih škola, tj. od školskih 1920/21. nastavni planovi i programi omogućavaju učenicima da steknu opšte obrazovanje (za tu vrstu škola može se reći da je to i stručno obrazovanje) i, uslovno rečeno, uže stručno obrazovanje.

Radi ostvarivanja programa, i Ženska i Muška učiteljska škola imale su svoje vežbaonice. Vežbaonice su bile pod nadzorom uprava škola. Vežbaonica Ženske učiteljske škole u prvoj deceniji države SHS bila je smeštena u zgradi Centralne ženske osnovne škole, a Muške u nekadašnjoj zgradi Muške učiteljske škole. U vežbaonicama su početkom dvadesetih godina, osim odeljenja na srpskohrvatskom jeziku, bila i odeljenja na mađarskom i nemačkom jeziku. Školske 1922/23. vežbaonica Ženske učiteljske škole imala je šest odeljenja na srpskohrvatskom jeziku, dva odeljenja na mađarskom i jedno odeljenje na nemačkom nastavnom jeziku. Od školske 1923/24. u vežbaonicama je bilo po pet odeljenja, odnosno po jedno odeljenje od prvog do četvrtog razreda, i jedno kombinovano odeljenje (I – IV) na srpskohrvatskom nastavnom jeziku.

Metodika i školski rad su se izučavali u IV razredu, odnosno učenici četvrtog razreda su u toku godine imali pedagošku praksu (hospitovani su i

držali predavanja). Nedeljni broj časova praktičnog rada kretao se između 8 i 10 i nastojalo se da svaki učenik četvrtog razreda održi po jedno predavanje iz predmeta koji su bili zastupljeni u osnovnoj školi. Međutim, i učenici trećeg razreda učiteljskih škola hospitovali su dva puta nedeljno u vežbaonici, odnosno prisustvovali su sa po dva časa nedeljno predavanjima učitelja u vežbaonicama.

U posleratnom periodu somborske učiteljske škole rade u novim uslovima i reklo bi se da se delimično izmenilo i njihovo mesto u obrazovanju jer su, osim njih, postojale i druge škole takve vrste ili su otvarane nove. Zbog velikog iskustva i stručnosti učitelja koji su se školovali u njima, bile su vrlo cenjene u društvu. Te njihove osobine ne donose im povoljniji položaj ili poseban tretman. Čak bi se moglo zaključiti da odnos državnih organa prema somborskim učiteljskim školama nije bio onakav kakav su ugled u narodu imale. Nesiguran položaj, pa čak i pitanje da li ih treba ukinuti ili ih premestiti u drugo mesto, uticao je na konsolidaciju rada u njima. Godine 1920. dok su još bile konfesionalne, Ministarstvo prosvete je pregovaralo sa Školskim savetom o njihovom premeštanju uz Sombora. To se nastavlja i posle podržavljenja veroispovednih škola. Sombor je učinio mnogo da sačuva svoju učiteljsku školu na koju je bio ponosan. Posle niza pregovora, 28. decembra 1920. godine gradonačelnik upoznaje Gradski odbor Sombora da je uspeo kod ministra prosvete da „Muška preparandija“, odnosno Državna muška učiteljska škola ostane u Somboru. No time položaj somborskih učiteljskih škola nije bio konačno regulisan. I dalje se postavlja pitanje postojanja u Somboru dve učiteljske škole: Muške i Ženske. To pitanje se posebno ističe 1926. godine kada se vrše finansijske restrikcije. 9. avgusta 1926. godine doneta je odluka o spajanju tih dveju škola. Do spajanja ipak tada nije došlo jer je septembra iste godine ta odluka stavljena van snage, ali ne zadugo jer će to biti učinjeno 1932. godine.

U prvoj poratnoj deceniji materijalni položaj somborskih učiteljskih škola bio je težak. U toku rata je deo nameštaja i nastavnih sredstava uništen, a vrlo malo je uloženo državnih sredstava za popunu nameštaja i učila. U Ženskoj učiteljskoj školi je, u periodu o kome govorimo, ukupno utrošeno državnih sredstava 21.500 dinara i to u 1924. i 1925. godini. Nameštaj je bio vrlo skroman. U učionicama su bile skamije – stolovi, stolice table, ormani i sitan inventar. Ženska učiteljska škola je pre prvog svetskog rata imala psihološko-pedagoški kabinet, fizikalni kabinet i zbirke nastavnih sredstava. U poratnom periodu postoji mali psihološko-pedagoški kabinet i fizikalni kabinet u kome su čuvane zoološka, botanička i mineraloška zbirka. Postojala je i geografska zbirka. Zbirke i kabineti u poratnom periodu nisu popunjavane nikakvim sredstvima.

Slična situacija je bila i u Državnoj muškoj učiteljskoj školi u kojoj je postojao fizikalni kabinet koji je imao 97 aparata, ali su uglavnom svi bili u kvaru pa nisu mogli da se koriste u nastavi. Pokušaj Škole da dođe do kredita kako bi aparati bili popravljani nije uspeo. Aparati koji su pripadali fizikalnom kabinetu bili su smešteni u ormanu u hodniku jer nije postojala posebna prostorija za kabinet. U Školi su postojale zbirke za hemiju i prirodopis, vrlo skromne, a popunjavane su zalaganjem učenika. Na-

stavnici su koristili nastavna sredstava Gimnazije kako bi nastava bila očiglednija i potpunija. Zbirka za geografiju je imala geografske karte iz predratnog perioda, a početkom tridesetih godina nabavljene su karte Kraljevine Jugoslavije, Balkanskog poluostrva i Dunavske banovine. U zbirci su bili i dija-filmovi, ali nisu korišćeni jer jedini dijaprojektor je bio u kvaru a do novog se, zbog nedostatka novca, nije moglo doći. U Muškoj učiteljskoj školi postojala je i zbirka za sviranje i pevanje sa vrlo siromašnim sredstvima jer su u vreme rata razneti. Sačuvana su tri harmonijuma u vrlo lošem stanju i dve partiture Petra Konjovića. U poratnim godinama nabavljeno je za muzičku zbirku samo šest kompozicija i to od Biničkog, dr Žganeca i Manojlovića.

Sa podržavljenjem škola, odnosno 1920. godine, učiteljske škole u Somboru su primenjivale nastavni plan i program koji je važio za Kraljevinu Srbiju. U školskoj 1925/26. trebalo je da stupi nov nastavni plan i program, jedinstven za sve učiteljske škole, ali je decembra iste godine suspendovan. Škole su početkom školske 1926/27. radile po starom nastavnom planu i programu, već od 1. novembra 1926. morale su da se prioritetišu na izmenjen nastavni plan i program. Po završetku I svetskog rata učiteljske škole u Somboru su imale velike zadatke. Osim redovne nastave, bili su organizovani i ferijalni tečajevi na kojima su sticali obrazovanje učenici koji su ratom bili ometeni da završe školu. Ne tako mali broj učenika učestvovao je u I svetkom ratu. U učiteljskim školama su učitelji polagali i stručne učiteljske ispite (ispiti za učitelje narodnih škola), a u Ženskoj učiteljskoj školi polagale su stručni ispit i zabiljele.

Te i druge zadatke nosili su pre svega profesori učiteljskih škola. Popunjavanje nastavnog kadra nije išlo tako brzo. U prvoj poratnoj deceniji nastavnici se često menjaju pa i u toku jedne godine. Između 1919. i 1929. godine direktori Muške učiteljske škole bili su: Pavle Terzin, koji je obavljao tu dužnost u ovoj školi od 1907. do 1920. godine i od 1925. do 1932. sa prekidom 1928. kada je suspendovan zbog lošeg stanja u Školi i Internatu. Stevan Jović je bio direktor od 1920. do 1925. godine i Nikola Zelić školske 1928/29. godine. Pavle Terzin je posle I svetskog rata nastavio da piše udžbenike i stručne rasprave (Učitelj srpskohrvatskog jezika za Mađare, Razvoj vaspitnih načela i njihov uticaj na društveni razvitak, Nacionalni osećaj u razvoju socijalnih ideja). Preveo je i knjigu dr Julija Korniša Osnovni pojmovi psihologije i logike i knjigu koju je dopunio mislima Gustava Le Bona. Međutim, Pavle Terzin je ipak u poratnom periodu poznatiji kao političar. Pripadao je Radikalnoj stranci i to staroradikalima. Bio je veliki protivnik naprednog revolucionarnog pokreta. Imao je rigorozan stav prema komunistima i komunizmu nazivajući obnavljanje KPJ „vaskrsavanjem komunističke hidre“. Stoga se ne može u potpunosti odvojiti stanje, politička i pedagoška misao u Muškoj učiteljskoj školi od shvatanja direktora Škole.

U prvoj deceniji Države SHS u učiteljskim školama predavao je veliki broj profesora. Profesori su morali da drže predavanja i iz onih predmeta za koje nisu bili kvalifikovani stručnjaci kako bi mogli da zadovolje potrebnu normu časova. To pitanje se naročito zaoštrava od školske 1926/27. godine kada je regulisana norma časova i to sa namerom štednje finansijskih sredstava, a ne radi poboljšanja rada nastavnika i vaspitno-obrazovnog procesa.

ОДРЖАНА СКУПШТИНА НСПРВ

20 година борбе за права радника у образовању и 10 година под именом НСПРВ

Након што је недавно одржан Конгрес СрпС-а, а да би се уједначио изборни циклус НСПРВ и СрпС, ИО НСПРВ (у функцији одбора за припрему Скупштине) је донео одлуку да се уместо редовне, одржи ванредна изборна скупштина. За место одржавања изабран је Сомбор, који је управо тога викенда био домаћин више манифестација везаних за прославу изузетног јубилеја – 230 година од почетка систематског образовања учитеља код Срба, свих јужних Словена и на Балкану.

У суботу, 15. новембра 2008. год. у здању некадашње „Жупаније“ у свечаној сали, градске управе сомборске, у амбијенту који никада није оставио равнодушним, одржана је II Ванредна (IX) изборна скупштина НСПРВ. Скупштини су уз позване делегате, присуствовали и бројни гости из јавног и друштвеног живота, средине, гости из иностранства који су дали свој допринос овом за Синдикат значајном скупу (години 2 јубилеја – 20 година од оснивања првог алтернативног синдиката радника у просвети АПВ и 10 година деловања под именом НСПРВ).

Скупштини је претходила евиденција гостију и делегата, коктел и освежење. Тачно у 11.00 часова хор ученика сомборске ОШ „И. Л. Рибар“ са диригентом Славицом Соколовић, извео је световаску химну и краћи музички програм. Потом је председник Скупштине НСПРВ, Градимир Дедић, позвао присутне да минутом ћутања одају пошту колегама, синдикалцима који су између две Скупштине преминули.

Након што су, на предлог ИО НСПРВ, изабрана радна тела: Радно председништво (Хаџи Здравко М. Ковач, Милица Поповић, Градимир Дедић, Ана Поноћко и Мирољуб Бјелетић), записничар (Мирољуб Бјелетић) и оверивачи записника (Јелена Зејак и Радован Радишић) и верификациона (Софија Мандарић, Љубица Рељин и Стеван Турински), Скупштини су се обратили бројни гости који су пожелели успешан рад и упутили позиве на унапређење досадашње сарадње. Први који је поздравео Скупштину био је председник Синдиката основног образовања Федерације Босне и Херцеговине, г-дин Ибрахим Халваџија. Он је у име највећег синдиката у БиХ учесницима пренео поздраве ове организације и нагласио значај синдикалне солидарности, као и очекивање да ће се успостављена сарадња наставити. У име Синдиката просвете Црне Горе, учеснике Скупштине, поздравео је Предраг Ражњатовић, потпредседник овог – јединог и највећег Синдиката у Црној Гори. Након обраћања колега Халваџије и Ражњатовића, председавајући радног председништва, проф. Ковач, је прочитао телеграме подршке и мејлове које су Скупштини упутили председници других синдиката из региона, а који нису из оправданих разлога могли присуствовати, јер су управо у својим земљама пред великим изазовима (у Хрватској је, претходног дана, влада најавила „замрзавање“ плата, у Македонији је управо у току организација великог штрајка због изузетно тешког материјалног положаја, у Словенији смањење броја запослених, а на Косову и Метохији су проблеми многоструко и већи и бројнији него ли у свим овим земљама). Проф. Ковач је прочитао телеграме које су Скупштини упутили Анита Цар, председница Синдиката одгоја и образовања Хрватске и Зелен Зека, генерални секретар Синдиката образовања, науке и културе Косова и пренео поздраве које су Скупштини упутили Дојчин Цветановски, председник СОНК-а, Ценана Тановић Хамзић – председница Синдиката средњег и универзитетског образовања Босне и Херцеговине и Бранимир Штрукељ – генерални секретар словеначког СВБЗ-а. Након добрих жеља за успешан рад

Скупштину који су јој упутили „страни“ гости, Скупштину су поздравили „домаћи“ гости: начелник ШУ Сомбор, г-дин Градимир Марковић, у име управе; г-ђа Љубица Прибић Јовичић, директор сомборске Пољопривредне школе у име директора школа Западнобачког округа; Јадранка Боснић, члан Главног одбора Синдиката лекара и фармацеута у име овог Синдиката, док је начелница за друштвене делатности у градској управи Сомбора, Милена Рацков Ковачић, послала факс подршке и добре жеље за рад и будућу сарадњу. Последњи који је поздравио госте и пожелео успешан рад био је, на неки начин и сам домаћин, Слободан Брајковић, председник СрпС-а.

Уследила је краћа пауза да би верификациона комисија могла припремити извештај. У име верификационе комисије извештај је поднела Софија Мандарић, која је констатовала да је од 55 позваних делегата на Скупштини присутно чак 53. Овим је извештајем Ад. 4 утврђен је кворум за даљи рад и доношење одлука.

Прва радна, а уствари већ пета тачка дневног реда била је усвајање Пословника о раду Скупштине. Након што је усвојен Пословник о раду, прешло се на формално потврђивање допуне дневног реда (Ад. 6) и (Ад. 7) Извештаја о раду ИО НСПРВ, ИО НСПРВ и Солидарног синдикалног фонда. Извештај о раду: ИО НСПРВ, поднео је председник ИО Ранко Хрњаз; ИО НСПРВ Софија Мандарић, а ССФ, председник УО Фонда Мирољуб Бјелетић. Сви извештаји усвојени су једногласно.

Уследила је осма тачка дневног реда у којој је било планирано Усвајање измена и допуна Статута НСПРВ. Уводничар и предлагач амандмана које је раније усвојио ИО био је председник Статутарног одбора Јован Виџац. Он је нагласио да је неопходно усвојити предложене измене и допуне, како би се Статут НСПРВ ускладио са Статутом СрпС-а и како би се у њему имплементирали решења које намеће нова законска регулатива и програмски документи Синдиката који су у међувремену усвојени. Након што су се делегати изашњавали о сваком амандману и прихватили све предложене амандмане појединачно, прешло се на усвајање Статута у целисти. Делегати су се једногласно изјаснили за понуђени документ.

У даљем току рада, по дневном реду, уследило је давање разрешнице свим органима НСПРВ, иначе још увек у мандату, због практичног разлога да се уђе у јединствен и логичан изборни циклус са „крвном“ организацијом – Синдикатом радника у просвети Србије.

Сви органи су једногласно разрешили кренуло се у изборе органа неопходних за редовно функционисање и деловање Синдиката. На почетку је изабрано ново руководство Скупштине НСПРВ – за председника Скупштине једногласно је изабран Градимир Дедић, из Сомбора, а за потпредседницу Скупштине Милица Поповић, из Сенте. Констановано је да су у нови Извршни одбор ушли: Градимир Дедић, из Сомбора и Милица Поповић, из Сенте (по Статуту председник и потпредседник Скупштине су чланови ИО НСПРВ), а затим је утврђена листа кандидата за друге чланове ИО. Како је број предложених кандидата био једнак броју чланова који се бира и како су ти кандидати већ прошли изборе по ШУ, Скупштина је једногласно верификовала све њихове мандате. Тако су нови чланови ИО постали и: Биљана Хрњак из Б. Тополе, Хаџи Здравко М. Ко-

вач, Мирољуб Бјелетић и Софија Мандарић из Сомбора, Јелена Зејак и Отилија Чешљар Киш из Суботице, Ранко Хрњаз, Стеван Турински, Ана Поноћко и Радован Радишић из Зрењанина, Станислав Димитријевић и Мирча Болдовина из Вршца, Бранко Мрзић из Кањиже и Љубица Рељин из Новог Сада.

Уследило је избор чланова и заменика чланова Надзорног и Статутарног одбора. За чланове ИО једногласно су изабрани: Шмит Ференц из Кањиже, Мира Долженко и Раде Шкорић из Зрењанина, Раде Драгић из Сомбора и Ирена Јовановић Каса из Дорослова, а за замене: Дубравка Биберџић из Зрењанина, Горан Бранков из Вршца, Бранко Тодоровић из Сомбора и Звездана Маргетић и Жељко Вујановић из Суботице.

За чланове Статутарног одбора, једногласно су изабрани: Јован Виџац и Томислав Дрвар из Сомбора, Ана Поноћко из Зрењанина, Јелена Поповић из Бачке Тополе и Ласло Добо из Хоргоша. Замене су: Доротеја Рудић из Суботице, Драгана Ковачевић из Сомбора, Тања Рођенков из Зрењанина, Јелена Бјелица из Српске Црње и Васиљ Миловић из Вршца.

Потом су изабрани благајник и ликвидатор Синдиката: за благајника је изабрана Весна Колтин, технички секретар, а за ликвидатора Софија Мандарић.

Након избора нових органа, Радно председништво је информисало делегате о представницима Синдиката у органима СрпС-а (члановима РО, члановима Председништва, СО и НО).

Затим је председавајући радног председништва, проф. Здравко Ковач, (Ад. 11) прочитао предлоге Програмских циљева и задатака НСПРВ и Плана рада за наредни четворогодишњи период. Након краће дискусије оба ова документа су једногласно и без битних примедби усвојена, а онда је делегатима прочитан Предлог резолуције о равномерном регионалном развоју који је такође, једногласно усвојен. Након што су усвојена сва програмска документа, делегати Скупштине су упознати и са Резолуцијом Оснивачког конгреса СрпС-а, усвојеном 25. октобра 2008. године.

Планирана дванаеста тачка предвиђена за текућа питања фактички и није одржана, пошто су изостали гости из Покрајинског секретаријата за образовање и финансије, који су најавили долазак, али су у последњем тренутку одустали. Делегати су проценили да би се питања која би они, у насталој ситуацији, могли поставити, могла решити унутар координација на ШУ или на нивоу ИО.

Остало је само да председник Скупштине, закључи рад Скупштине, и позове госте и делегате на свечани ручак који је организовао Синдикат у ресторону Дома ученика средњих школа, Сомбор, а ИО да одржи конститутивну седницу.

Хаџи Здравко М. Ковач

HRNJAZ PREDSEDNIK, KOVAČ GENERALNI SEKRETAR

Na konstitutivnoj sednici IO NSPRV, u novom sazivu, održanoj neposredno po zaključivanju Skupštine, a u skladu sa Statutom i izbornim pravilima, izabrani su predsjednik IO i generalni sekretar Sindikata. Sednicom je predsjedavao najstariji član IO, Radovan Radišić iz Zrenjanina.

Sednici je prisustvovalo 15 (od 16) članova IO. Nakon utvrđivanja dnevnog reda i usvajanja Poslovnika o radu IO predsjedavajući je konstatovao da je jedini kandidat za funkciju predsjednika Ranko Hrnjaz. Nakon izjašnjavanja utvrđeno je da su za ovaj predlog glasali svi prisutni članovi IO. Prilikom utvrđivanja predloga za generalnog sekretara Sindikata, konstatovano je da je jedini kandidat Hadži Zdravko M. Kovač. I ovaj predlog jednogla-

sno usvojen.

Izbor potpredsjednika IO NSPRV je odložen uz obrazloženje da prethodno regionalne Skupštine utvrde kandidate i izvrše izbor, a da IO NSPRV potom samo verifikuje taj izbor (po Statutu IO bira do 3 potpredsjednika).

Prema novom Statutu NSPRV predsjednik i generalni sekretar su lica ovlaštena da predstavljaju i zastupaju Sindikat. Funkcije predsjednika i generalnog sekretara su izborne funkcije u smislu Zakona o radu, sa mandatom od 4 godine.

Nakon izbora čelnih ljudi i članovi IO su se mogli pridružiti svojim kolegama na druženju u somborskom Domu učenika u mnogo ležernijoj i opuštenijoj atmosferi.

Hadži Zdravko M. Kovač

SINDIKAT OBRAZOVANJA, NAUKE
I KULTURE KOSOVA

Poštovani prijatelji,

Veoma smo počastvovani vašim pozivom da prisustvujemo Izbornoj skupštini Nezavisnog sindikata prosvetnih radnika u Somboru. U nemogućnosti da doputujemo u Sombor, zbog putnih isprava ja vam u ime Sindikata obrazovanja, nauke i kulture Kosova, želim uspešan rad Skupštine, stvarne slobodne i demokratske izbore, čime vam se šire otvaraju vrata da budete član velike evropske sindikalne porodice i pravi predstavnici u odbrani svih prava vaših članova i šire. SBASHK je spreman i voljan da saraduje u svim vidovima sa vašim Sindikatom čim za to budu stvoreni uslovi.

Neka vam je sretno!

*Za SBASHK
Zenel Zeka, generalni sekretar*

SINDIKAT ODGOJA I OBRAZOVANJA HRVATSKE
EDUCATION TRADE UNION OF CROATIA
Ur. br. 107/08,
Zagreb, 14. studeni 2008.

NEZAVISNI SINDIKAT
PROSVETNIH RADNIKA
VOJVODINE

Poštovani kolega Kovač, kolegice i kolege,

Sa osobitim zadovoljstvom sam primila poziv, da kao gost, sudelujem u održavanju Vaše Izborne skupštine. Nažalost, moram Vas obavijestiti da nisam u mogućnosti odazvati se pozivu te Vas najljubaznije molim za razumijevanje i prihvaćanje moje isprike.

U ime Sindikata odgoja i obrazovanja Hrvatske, naših članova i moje osobno, iskreno i od srca Vam želim puno uspjeha u radu Skupštine. Podržavam Vas i vjerujemo u Vašu istrajnost i dosljednost u radu.

Koristim priliku uputiti iskrene čestitke novom rukovodstvu u njihov radu, a u cilju jačanja demokracije, sindikalnog pokreta, solidarnosti i međusobne suradnje na prostorima naše regije, kao i izvan nje.

S najboljim željama i uz kolegijalne i srdačne pozdrave

ZAJEDNO SMO JAČI!

Anita Car, predsjednica

IZVEŠTAJ O RADU NSPRV

u periodu od 15. decembra 2007. do 15. novembra 2008. godine

Poštovane kolegice i kolege, dragi gosti!

Zadovoljstvo mi je da vas mogu pozdraviti na II vanrednoj izbornoj skupštini NSPRV. Danas smo se okupili, da oni kojima ste zadali domaći zadatak na prvoj vanrednoj skupštini NSPRV-a, podnesu izveštaj šta su uradili u predhodnih 11 meseci , šta je još ostalo da se uradi i da vi – delegati skupštine zadate novi domaći zadatak onima koje danas budete izabrali da u narednom mandatu vode NSPRV.

Nakon odluke skupštine NSPRV „Nezavisnost“, od 15.12.2007. godine, o istupanju iz UGS „Nezavisnost“ i GSPRS „Nezavisnost“ i vraćanje na pravni status od pre 19.10.2005. godine kada je NSPRV i formalno svom nazivu dodao sufiks „Nezavisnost“, odlukom one iste skupštine koja je 15.12.2007. godine donela odluku o brisanju te reči iz svog naziva.

Međutim, dok 2005. godine niko nije sporio da skupština NSPRV može doneti takvu odluku, pa je u vrlo kratkom vremenu izvršena preregistracija u Ministarstvu za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku Republike Srbije, nakon odluke o istupanju iz „Nezavisnosti“, sva prava toj istoj skupštini su bila uskraćena, osim prava da sama sebe raspusti i eventualno donese odluku da celokupna članarina direktno iz škola i ustanova članica NSPRV ide u centralu UGS „Nezavisnost“, naravno ne u neto iznosu, kao što danas ide, nego u bruto iznosu tj. 50% uvećana.

Ovakvi stavovi naše bivše centrale uz veliku podršku nekih visokih funkcionera u Ministarstvu za rad i socijalnu politiku, napravili su nam velike probleme čime nam je onemogućeno da u potpunosti provedemo

odluku prve vanredne skupštine onako kako je i doneta.

Naime, nakon što je ministarstvo za rad i socijalnu politiku odbilo da izvrši preregistraciju NSPRV „Nezavisnost“ u NSPRV na isti način kako je urađeno 2005. godine a u skladu sa članom 25. Statuta, upućeni smo da problem rešavamo u upravnom sporu. Obzirom na ažurnost pravosuđa u Srbiji, upravni spor bi mogao da potraje i više godina, a u tom periodu bi se verovatno raspao i NSPRV , što je i bio cilj naše bivše centrale.

Nakon više razgovora u Ministarstvu za rad i zapošljavanje, pre svega sa pomoćnikom ministra Vladimirom Garićem i državnim sekretarom Snežanom Lakićević Stojačić došli smo do jedinog mogućeg rešenja, u tom momentu, a to je registracija novog sindikata pod istim imenom. Podsećam vas da je uslov preregistracije sindikata po školama predhodno registrovanje centrale NSPRV-a.

I pored toga što smo bili svesni da ukoliko registrujemo novu organizaciju moramo potpisati i nove pristupnice zbog datuma registracije , nismo imali drugog izbora pa je tako 6.2.2008. godine registrovan NSPRV u Novom Sadu , Futuška 37 pod brojem 110-00-146/2008-02.

Nakon registracije NSPRV-a otpočet je proces preregistracija sindikata u školama i ustanovama i u rekordnom roku za nešto više od mesec dana preregistrovano je preko 100 organizacija. Sve vreme pored navedenih opstrukcija bili smo izloženi žestokoj i prljavoj medijskoj kampanji od strane naših bivših kolega, a neke od njih smo i isključili iz članstva NSPRV-a na prvoj vanrednoj skupštini zbog nanošenja štete sindikatu svojim delovanjem.

Posebno žestoka i prljava kampanja je bila na prostoru Srednjeg Banata. Informativne emisije na lokalnim i regionalnim TV kanalima su počinjale izjavama funkcionera UGS „Nezavisnost“ koji su se takmičili ko će izgovoriti ružniju kvalifikaciju na račun NSPRV-a, Zdravka Kovača i Ranka Hrnjaza. A kada ni to nije urodilo plodom krenulo se sa slanjem više stotina pisama na lične adrese naših članova u kojima se na nedoličan način lažima i klevetama pokušavaju diskreditovati čelnici NSPRV-a.

Kao vrhunac svega 07.02.2008. „sutradan nakon registrovanja NSPRV-a, udarna vest na regionalnoj televiziji „Santos“ bila je: „Opštinski sud u Novom Sadu doneo presudu da se Ranko Hrnjaz, predsedniku NSPRV „Nezavisnost“ zabrani raspolaganje pečatom, sredstvima na računima NSPRV „Nezavisnost“ i NSPRV RO Zrenjanin a Ministarstvu za rad i socijalnu politiku zabrani upis u registar sindikalnih organizacija, škola članica NSPRV dok o tome ne odluči sud. Na ekranu je prikazana tužba sa pečatom o zaprimi predmeta na pisarnici opštinskog suda u Novom Sadu, ali ne kao presuda, kako je prezentovano javnosti, nego kao spisak želja Branislava Čanka predsednika UGS „Nezavisnost“ i Tomislava Živanovića vd predsednika GSPRS „Nezavisnost“.

Navedeni tužbeni zahtev tri nedelje kasnije je raspoređen sudiji Maletin, a ona ga je vratila tužilačkoj strani kao „pravno neuk“ na preciziranje i doradu. Isti tužbeni zahtev je distribuiran faksom po školama a bivša predsednica NSPRV RKO ŠU „Novi Sad“ Budimka Čikarić, koju ste na prethodnoj skupštini isključili iz sindikata, ga je lično distribuirala po nekim školama. Ovi potezi su izazvali paniku među članstvom i imali smo velikih problema da objasnimo ljudima šta je istina.

Nažalost, nekima nismo uspjeli ni do današnjeg dana da objasnimo koje se igre igraju, ali vas uveravam da će najveću štetu od prljavih igara imati upravo oni koji prljavo igraju, jer je pravda i istina ipak dostižna.

U međuvremenu UGS „Nezavisnost“ i GSPRS „Nezavisnost“ sa svojim pravnim zastupnicima su povukli 2 od 3 zahteva iz tužbe, ostao je samo onaj zahtev koji se tiče novca pa sada traže da sudski veštak utvrdi koliko smo mi njima novca dužni.

Uveren sam da će sud i ovaj treći zahtev odbaciti kao neosnovan, a tužbe NSPRV-a, Zdravka Kovača i Ranka Hrnjaza protiv GSPRS „Nezavisnost“ i njegovih čelnika, za klevetu biti okončane u interesu pravde i istine.

U nekoliko navrata u razgovoru sa visokim funkcionerima UGS „Nezavisnost“ mi je predloženo da se izvrši vansudsko poravnanje obostranim povlačenjem tužbi. To pokazuje da smo mi u ovom sporu superiorni. NSPRV, Hadži Zdravko Kovač i Ranko Hrnjaz nemaju razloga za bilo kakva vansudska poravnanja, naprotiv naš interes je da se sve razjasni pred nadležnim pravosudnim organima.

Jedno je sigurno - NSPRV je preživeo najtežu godinu od osnivanja. Ostali smo bez jednog broja članova, pre svega iz školske uprave Novi Sad. Možda je šteta mogla da bude i manja, ali smo išli logikom odgovornog hirurga da kancerom zahvaćeno tkivo treba odvojiti od zdravog radi očuvanja organizma u životu. Pošto smo taj deo posla uspešno odradili krenuli smo u drugu fazu a to je: Iz obolelog tela izdvajamo zdrave ćelije i budite sigurni da ćemo svaku zdravu vratiti matičnom organizmu vrlo brzo.

Poštovane kolegice i kolege,

Na prethodnoj skupštini jasno ste podržali stav da nije cilj NSPRV-a da bude regionalni sindikat nego snažna i prepoznatljiva organizacija koja će biti prisutna na sindikalnoj sceni Srbije sa ciljem zaštite interesa svog članstva. Svesni smo da te interese ne možemo sami realizovati i da je neophodno udružiti snage sa istomišljenicima. Da bi učestvovali u pregovorima o svim bitnim pitanjima za prosvetu neophodno je utvrditi reprezentativnost na nacionalnom nivou, a to ne možemo sami.

Zbog toga smo, odmah nakon odluke o istupanju iz UGS „Nezavisnost“, otpočeli razgovore o saradnji sa SOB, koji je polovinom 2007. godine istupio iz samostalnog sindikata iz skoro istovetnih razloga zbog kojih smo mi istupili iz „Nezavisnosti“. 17.3.2008.-u Medija centru u Beogradu potpisali smo sporazum o saradnji sa SOB. Sporazum je predvideo formiranje koordinacionog odbora koji će pripremiti teren za objedinjavanje ove dve organizacije.

Kako je vreme odmicalo uočavale su se različitosti između ove dve organizacije i nimalo nije bilo jednostavno pomiriti dve različite organizacione šeme, različite naplate članarina pa čak i različite vizije budućnosti. Ipak još jednom se pokazalo kada imate jasan cilj nijedna prepreka nije nepre-

mostiva. Za sva sporna pitanja je nađeno rešenje i 25.10.2008. godine u Lola korporaciji održan kongres ujedinjenja NSPRV-a i SOB-a u novu organizaciju - Sindikat Radnika u Prosveti Srbije.

SrpS je u postupku registrovanja kod Ministra za rad i socijalnu politiku, što je i preduslov za utvrđivanje reprezentativnosti na nacionalnom nivou. Osnivači SrpS-a (NSPRV i SOB) su pre Kongresa pripremili dovoljan broj pristupnica za utvrđivanje reprezentativnosti na svim nivoima tako da očekujem da će to biti samo tehničko pitanje u narednim danima.

Za predsednika Republičkog odbora SRPS-a izabran je Slobodan Brajković, za generalnog sekretara Hadži Zdravko Kovač, a za potpredsednike Dragan Drašković i Ranko Hrnjaz. Nakon registrovanja sindikata republički odbor mora doneti odluke o načinu finansiranja, a do tada osnivači će finansirati troškove svojih predstavnika.

NSPRV je 30.5.2008. potpisao sporazum o saradnji sa Konfederacijom sindikata Vojvodine. Sporazum podrazumeva saradnju u obostranom

interesu, zajedničko korišćenje postojećeg prostora jedne i druge strane, usmeravanje zaposlenih u prosveti i drugim javnim službama prema NSPRV-u, a zaposlenih u industriji prema Konfederaciji sindikata Vojvodine. I ovaj sporazum već daje rezultate.

Nakon izdvajanja iz sindikata „Nezavisnost“ NSPRV je preuzeo obavezu pravne zaštite za svoje članove i taj posao uspešno realizuje. U velikom broju opština u Vojvodini učestvovali smo u pregovorima sa lokalnim vlastima o ostvarenju prava zaposlenih koja proističu iz kolektivnog ugovora (jubilarne nagrade, solidarna davanja, paketići za decu, stručna usavršavanja, putni troškovi...) i taj posao prilično uspešno realizovali. Tamo gde to nije bilo moguće u socijalnom dijalogu rešavali smo to preko pravosudnih organa.

Izvršni odbor za predhodnih 11 meseci je održao 10 sednica i gotovo na svakoj sednici, pored ostalog, je istican problem da je nemoguće sve poslove realizovati sa tehničkim sekretarom i predsednikom zaposlenim sa 1/2 norme u Sindikatu. Zbog toga je IO doneo odluku da se potpredsednik NSPRV Hadži Zdravko Kovač angažuje sa 1/2 norme od 1. oktobra 2008. u NSPRV-u. Sigurno da ni ovo neće zadovoljiti sve potrebe, ali je situacija znatno bolja.

U toku leta tehnički je opremljena kancelarija u Zrenjaninu i zaposlen tehnički sekretar što je u dobroj meri rasteretilo kancelariju u Somboru.

Poštovane kolegice i kolege,

Ovih dana će se navršiti i 10 godina od kada NSPRV egzistira pod tim imenom. Za to vreme održano je 7 redovnih i dve vanredne skupštine. Ništa ne bi imao protiv da i naredna skupština bude vanredna, ali ne iz razloga iz kojih su bile prethodna i ova, nego zbog statutarne obaveze i zbog naglog uvećanja članstva.

Na kraju, želim da se zahvalim svojim saradnicima (tehničkim sekretarima, članovima izvršnog odbora, predsednicima RKO ŠU, našem pravnom zastupniku dr Enike Veg, u čijem društvu sam proveo puno vremena predhodnih 11 meseci. Posebno se zahvaljujem mom prijatelju i potpredsedniku Zdravku Kovaču čija mi je pomoć i iskustvo u predhodnih 11 meseci bilo dragoceno.

Zahvaljujem se svima koji su bili sa nama i uz nas u teškim trenucima, a novoizabranom rukovodstvu želim uspešan rad.

ОБРАЗОВАЊЕ У СРБА - ВЕК ЧЕТВРТИ

(Наставак са стр. 1)

“На 230 годишњицу образовања у Срба ми данас отварамо један савремени студентски дом намењен будућим просветарима”, рекао је председник ИВ Б. Пајтић и додао „да паметна држава улаже у образоване нараштаје, знање и науку. Посебна ми је част што овај студентски дом носи назив једног великог реформисте, учеоца и знаца, какав је био др Зоран Ђинђић. Преко Фонда за капитална улагања АП Војводине у ово здање је уложено 300 милиона динара, са намером да будући студенти безбедно и удобно имају сав комфор у напредни знања, учењу и усавршавању. Проф. др Солеша је изјавио да вековна тра-

диција образовања учитеља и педагога у Сомбору старија од историје неких држава, а успомена на наше велике просветитеље нас обавезује да ту традицију наставимо. Сам систем образовања прошао је кроз разне реформске фазе, а сада је употпуности прилагођен европским стандардима, баш као што је и овај студентски дом.

Након отварања студентског дома, делегација Извршног већа АП Војводине, коју су поред председника др Бојана Пајтића чинили и потпредседник Скупштине АП Војводине Синиша Лазић, покрајински секретар за науку и технолошки развој проф. др Драгослав

Петровић, покрајински секретар за културу Милорад Ђурић и директор Фонда за капитална улагања Момчило Миловић, обишла је обновљено здање зграде Препарандије, иначе легат српског патријарха Георгија Бранковића, једног од највећих неимара у српском школству. Ту су се бројним гостима и студентима обратили продекан Богословског факултета у Београду протојереј-ставрофор проф. др Предраг Пузовић, те председник Националног савета за високо образовање проф. др Александар Јовановић, истакавши улогу сомборског нуклеуса високом образовању Срба.

БЕСЕДА ПРЕДСЕДНИКА ПАЈТИЋА

Свечана академија посвећена 230. годишњици образовања у Срба одржана је у Народном позоришту у Сомбору, где је председник ИВ АПВ др Бојан Пајтић одржао беседу, рекавши: “Велики су то људи у нашим животима и свако од нас памти свог првог учитеља. Онда мора бити и да наши учитељи памте своје учитеље. И када бисмо тако кренули уназад, генерацију по генерацију, покољење по покољење, стигли бисмо до Норме Аврама Мразовића. Пре 230 година, све је пошло од њега. Он је био учитељ Николају Лазаревићу, Георгију Петровићу, Јоакиму Вујићу, Давиду Коњевићу, Платону Атанацковићу и Јовану Хаџићу.

За доба када је здање у порти сомборске Светођурђевске цркве примило своје прве полазнике, Вук вели да у Србији „на сто села није било ниједне школе”. Сем свештених лица, нико није знао ни читати ни писати. Од дванаест саветника у Правителствујућем совјету, само су двојица умела да се потпишу. Тек 1830. године, на Вуковом говору, отвара се Велика школа у Београду. А на њено чело би доведен Димитрије Исаиловић, дотадашњи професор Учитељске школе у Сомбору.

Када је реч о школама у првим годинама живота слободне Србије, није могуће а да се нарочито не нагласи улога Војвођана, који су многу учинили за интелектуално и културно подизање још слабе и измучене Србије. При првом прегледу свих школа у Србији, 1836. године, Петар Радовановић, тадашњи директор свих школа, нашао је да има свега 60 школа са 69 учитеља. Од њих 46 су били Срби “из прека”. Сва четири професора тадашње гимназије били су Војвођани. При прегледу школа 1838. године нашао је Радовановић да су свих осам школа Богословије пречани, да су од петорице учитеља главних школа четворица из Војводине, да су од двадесет два учитеља Нормалних школа двадесеторица из Војводине и да су сва три наставника војне школе Срби из прека. Без тих људи, школовање у првим данима слободе у Србији било би много спорије и са много мање успеха.

Једини учитељ тог имена је онај који побуђује дух слободног мишљења. Дух знања, прогреса и слободе развијен је у Србију, управо одавде, из Сомбора. Овде, у Сомбору, Србија је научила колико су јој важни и знање и национална свест да закорачи путем бољитка. И данас, док у Сомбору обележавамо 230 година образовања учитеља у Срба и почетка високог образовања у Војводини, знамо да нам је више него икада потребно самопоштовање и мудрост да истовремено радимо на два циља: да сачувамо интегритет државе коју смо вековима сањали и градили, али и да искорачимо ка свету који нас са свих страна окружује - ка Европи без граница.

Мисија Срба у Војводини одувек је била управо то: ми смо од Аврама Мразовића до данас имали задатак да сваком грађанину Србије приближимо европске вредности, утемељимо их у демократско и грађанско биће ове државе, уградимо у сва дела и сваки план. Јер, Европа није обавеза. Европа је потреба и Европа је судбина: А од своје судбине још нико није утекао.

Пре два века, Србија је у Војводину Српску била загледала. Одавде је стизало и образовање. Ту су радили просветитељи српски. И ко те добре војвођанске Србе не зна, мало зна о Србима. Ко те велике Србе не поштује, мало себе поштује. Ко њихов пут не прати, нема куда да стигне. Ко о њима не учи, мало ће научити о томе како је бити Србин и Европљанин у исто време.

Велики су то људи у нашим животима и свако од нас памти свог првог учитеља. И када бисмо тако кренули уназад, генерацију по генерацију, покољење по покољење, стигли бисмо и до првог учитеља Србије, Аврама Мразовића.

Пре 230 година, били смо светионик. Нека се то сомборско светло и данас распе свуда по Србији.”

НОРМА – СРПСКА СОРБОНА

У Сомбору је 1. маја 1778. године Аврам Мразовић основао “Норму” (тримесечни Нормални течај за српске народне учитеље) - прву Српску учитељску школу. Пре тога је, добивши благослов митрополита Станимировића, Аврам Мразовић у Бечу завршио “Нормални течај за директора основних школа”. Било је то у време када је царица Марија Терезија, чијој су држави припадали и ови крајеви, спроводила реформе школства у свом царству. Када је 1774. године издала општу школску уредбу по којој су се морале уредити све немачке школе, постављено је и питање да ли и српском народу треба дати право да се просвећује на свом језику. Та могућност се пружила када је царица решила да уреди српске, грчке и румунске школе, када је 1777. године, школским законом (Ratio educationis), проширила уредбу и на области за које је Мађарска дворска канцеларија сматрала да потпадају под њену ингеренцију. Дакле, царичином одлуком од 29. новембра 1777. године, уз сагласност Мађарске канцеларије, створене су правне основе за отварање и српске школе за стручно образовање учитеља.

Одабран да спроведе реформу српских основних школа, Аврам Мразовић је спровео широку акцију; ка отварању школа, материјалном обезбеђењу учитеља, спровођењу обавезе похађања школе и, као најважније, у стручном оспособљавању учитеља за школски рад. У то време Сомбор је већ имао просветну традицију дугу шест деценија (прва православно основна школа основана је 1717. године). Просветитељском мисијом Мразовића постављени су темељи модерне наставе, што је имало огроман

значај и у народном просвећивању. Духовни лик Војводине у наредним вековима одређен је деловањем тих просветних институција о чему сведочи њихов вишевековни континуирани рад.

Мразовићева “Норма”, више од деценије била је највиши ниво образовања у Срба - све до почетка рада Гимназије (1791) и Богословије (1794) у Сремским Карловцима. Кроз Мразовићеву школу прошли су, као њени ученици, бројни знаменити људи српске културе са краја 18. и почетка 19. века, почев од Јоакима Вујића, оснивача српског театра и Ивана Југовића, оснивача Велике школе. Живот и рад Мразовићевих ученика и сарадника драгоцени су јер сежу у почетке наших директних веза са писцима европске класике 18. века. Мразовић и његови ученици су писци наших првих уџбеника, оснивачи школа и позоришта, преводиоци.... Они сарађују са Вуком и са њим и другим знаменитим људима европске класичне књижевности воде преписку.

После престанка рада “Норме”, у Сентандреји је 1812 основана учитељска школа, а Мразовићеве ученици, између осталих и Павле - Платон Атанацковић и Козма Јосиф, чинили су језгро професорског кадра. Међутим, далеко од матице народа, школа није могла дуго опстати у Сентандреји и на инсистирање Сомборца, а одлуком њеног оснивача Уроша Несторовића, ученог Србина из Будима, 1816. године пресељена је у Сомбор, где до дана данашњих развија и обавља просветну мисију у складу са потребама времена.

Српска учитељска школа у Сомбору готово цео век била је једина школа за српске учитеље - прва учитељска школа у Србији основана је тек 1871. у БиХ 1882, у Црној Гори 1887, а у Хрватској 1849. године. Многи сомборски ученици били су просветни и културни радници у свим тим крајевима. Управо због тога сомборска учитељска школа сво то време је словила као “српска Сорбона”.

SINDIKATI MORAJU BITI DEO REŠENJA SVETSKE FINANSIJSKE KRIZE

Dok god postoje veoma divergentni pogledi lidera vlada G 20 industrijskih zemalja, postoji jedinstvo unutar međunarodnog sindikalnog pokreta o neophodnosti sledećih koraka prema ekonomskoj pravdi i stabilnosti.

“Vašingtonska deklaracija” je predstavljena na samitu G 20 održanom u Vašingtonu 15. novembra, kao poziv političkim liderima o:

- Iniciranju glavnog plana oporavka.
- Obezbeđenju da se takva finansijska kriza nikad više ne desi.
- Uspostavljanju nove strukture ekonomskog upravljanja svetskom ekonomijom.
- Suzbijanju rasta nejednakosti u raspodeli dohotka koji je rezultat krize.

Deklaracija naglašava da radničke porodice širom sveta imaju velike štete od ove krize. “Danas, oni koji gube domove, poslove i penzije kao rezultat finansijske krize, a za koju oni ne snose odgovornost, kao poreske obveznice pozvamo da se oslobode odgovornosti u ime onih koji su odgovorni. Vlade G 20 moraju shvatiti hitnost potrebe da se

deluje brzo i više uključe, kao i sam demokratski sistem koji će voditi svetska tržišta. Sindikati moraju sesti za sto i diskutovati o...”

Sindikalni pokret upozorava G 20 i međunarodne finansijske institucije da ne ponavljaju greške iz prošlosti, insistirajući na sečenju javne potrošnje kao odgovor na krizu.

“Novi pristup poreske odgovornosti mora sprovesti svetski New Deal (Novi dogovor). Najgora greška u sadašnjim okolnostima bilo bi dalje smanjenje budžeta javnog sektora. Mora da postoje obnovljene obaveze u sprovođenju javnih finansija, kvalitetnih javnih usluga. Ponovo razmatranje odgovornosti i privatnog i javnog sektora mora uključiti odgovornost prihodovanja javnog sektora kroz pošteno oporezivanje i nove obaveze o efikasnosti i etičkim vrednostima kvalitetnog javnog servisa, u kojem organizacije koje predstavljaju zaposlene mogu igrati ključnu ulogu.”

Education International (EI), koje predstavlja 30 miliona nastavnika i drugih radnika u obrazovanju u više od 170 zemalja, je duboko zabrinuto da će

finansijska kriza sprečiti postignuće Milenijumskih razvojnih ciljeva povezanih za obrazovanje, naročito sa masovnim problemom manjka nastavnika. Fred van Leeuwen, generalni sekretar EI i predsestavajući Saveta svetskih sindikata, kaže da je obnovljena obaveza o kvalitetnom obrazovanju kao osnovi dugoročnog rešenja.

U Deklaraciji se kaže: “Ovo je takođe vreme da se ulaže u ljude – u njihovo obrazovanje i zdravlje, u brigu za decu i mlade. 18 miliona novih nastavnika mora biti obučeno samo da bi se približili cilju o kvalitetnom obrazovanju za svu decu najranijeg detinjstva do 2015. god. Milioni nastavnika i instruktora su potrebni za stručno obrazovanje i obuku za sposobnosti koje su osnova prave ekonomije i za obuku već zaposlenih prilikom ekonomskih prestrukturiranja.”

Lideri Konfederacije svetskih sindikata, Savet svetskih sindikata i nacionalni sindikati u zemljama G 20 će se sastati sa predstavnicima Svetske banke i MMF-a, i sa predstavnicima nadležne administracije predsednika Obame u nameri da Samit ubrza brigu o radnim ljudima i sindikatima koji ih predstavljaju.

NASTAVNICI GLASNI O DOSTOJANSTVENOM RADU

Kako finansijska kriza preti milionima domaćinstava i milionima ljudi širom sveta, nastavnici su među onima koji se bore za pristojne zarade i uslove rada, rekao je Fred van Leeuwen, generalni sekretar EI.

“Milion nastavnika žive ispod linije siromaštva i moraju se boriti da nahrane svoju decu, čak i kad daju sve od sebe da nauče decu drugih ljudi. Niske zarade, visok stres, oskudica radnih čitanki i sredstava, previše učenika u prenatrpanim učionicama, su sve zajednički problemi za nastavnike širom sveta”, rekao je van Leeuwen.

Primitio je da kad su javni obrazovni sistemi hronično nefinansirani, škole su slabo opremljene i nemoguće je da ponude pristojne uslove za uče-

nje i podučavanje. Očito kvalitet obrazovanja trpi. “Praktično je nemoguće dobro raditi u tako lošim uslovima”, istakao je pored ostalog van Leeuwen.

Kampanja o dostojanstvenom poslu ima cilj da pomogne da se okonča siromaštvo i neravnopravnost, a obrazovanje je osnova da se dostigne cilj. Ali ako roditelji nemaju pristojan posao, krug siromaštva se nastavlja, prenoseći razarajuće posledice na decu. Pre često, nastavnici su svedoci tragičnog gubitka mogućnosti, kad su učenici prisiljeni da napuste školovanje i počnu da rade, jednostavno jer njihovi roditelji nemaju pristojan posao.

Dostojanstven posao, takođe znači poštovanje radnih prava. U nekim zemljama, nastavnici mogu u potpunosti da zaštite svoja prava, i u školama i

u društvu. Ali u nekim zemljama, kao što su Avganistan, Burma, Kolumbija, Etiopija, Tajland i Zimbabve, njihova ljudska i sindikalna prava su pod pritiskom pretnji, ilegalnim zatvaranjima, torturom, silovanjima, čak i ubistvima. Surovost ovih napada se pojačava, prema poslednjim istraživanjima UNESCO.

“Svet se suočava sa ozbiljnim manjkom nastavnika. Dok god ne obezbedimo pristojne plate i sigurne škole sa adekvatnim uslovima u učionici, nećemo moći da obezbedimo 18 miliona obrazovanih profesionalaca koji su neophodni u narednoj deceniji”, upozorio je van Leeuwen. “Potreba za dostojanstvenim poslom u sektoru obrazovanja nije nikad bila hitnija.”

Education International se udružilo sa sindikatima 115 zemalja u podršci Svetskom danu dostojanstvenog rada, 7. oktobra, u kampanji pokrenutoj od Međunarodne sindikalne federacije koja zahteva promene svetske ekonomije

PROTIV NASILJA NAD ŽENAMA

Nasilje nad ženama i devojkama ostaje glavni problem u svim društvima u svetu, koji utiče na sva društva, siromašna i bogata, žene i muškarce.

„Kao sindikati obrazovanja, moramo pojačati napore da okončamo nekažnjavanje nasilja nad ženama i devojkama. Moramo koristiti sva dostupna sredstva da okončamo nekažnjavanje onih koji uništavaju, ubijaju i prete drugim ljudima. Demokracija, poštovanje ljudskih prava i ravnopravnost, kao i kvalitetno javno obrazovanje za svu decu su osnovni izazovi za sva društva, naročito za članove EI”, rekla je Jan Eastman, zamenica generalnog sekretara EI.

Nema pouzdanih podataka o broju žrtava uznemiravanja, nasilja ili zastrašivanja na poslu i u javnosti, kao i kod kuće ili u školama, tokom mira ili rata, od seksualne eksploatacije do trafikinga, ranih brakova ili zločina iz časti (osvete). U svim ovim područjima, najviše incidenata ostaje neprijavljeno i samo je malo statističkih podataka dostupno. Sindikati obrazovanja su takođe svedoci fenomena novog nasilja kao što je sajber-nasilje, seks industrija preko interneta i deca viktimizirana u najmlađem dobu.

„Sigurnost i bezbednost se ne dešavaju sami od sebe: oni su rezultat kolektivnog konsenzusa i javnog ulaganja”, rekao je Nelson Mandela 2002. Obim nasilja nad ženama i devojkama je neprihvatljiv.

25. novembar svetski dan eliminisanja nasilja nad ženama
Šezdesetogodišnjica Jedinstvene deklaracije ljudskih prava (UDHR) je važan momenat da ponovo afirmiše i podigne svesnost o pravima žena. Put ka ravnopravnosti je potvrdio prihvatanje Konvenciju o eliminisanju svih oblika diskriminacije protiv žena (CEDAW 1979.) i Konvencije o pravima deteta (CRC 1989.)

Sindikati obrazovanja imaju ključnu ulogu u borbi protiv nasilja zasnovanog na rodu (polu). Takvo nasilje nad ljudskim pravima, bilo fizičko, psihičko ili usmeno, stvara prepreke prema pristupu, zadržavanju i uspehu školskog sistema, naročito prema devojkama.

Sindikati treba, kroz praksu, da naglase i vide napredak u:

- Podizanju svesnosti i suočavanju sa raširenim stereotipovima koji usporavaju akciju
- Radu o jednom definisanju šta je uzrok nasilja
- Pregovaranju u slučaju uznemiravanja na radnom mestu
- Uključivanju problema rodnog nasilja u obrazovne sindikalne programe
- Sprovođenju zdravog ponašanja u školama kroz nastavni plan i program
- Učenju da se raspoznaju znaci kojima se nasilje može raspoznati i / ili izveštavanju o incidentima
- Sprovođenju Deklaracije o profesionalnoj etici EI (2001.)
- Obezbeđenju da proces uključuje disciplinske mere

EI obnavlja svoju obavezu da dostigne cilj nediskriminirajuće politike, okončanju nasilja nad ženama i devojkama. Sindikati obrazovanja preuzimaju akcije na svim nivoima, sa članovima, učenicima, roditeljima, obrazovnim vlastima, zaposlenima i vladama.

Svaki pojedinačni incident je jedan previše. Vlade su bile spore u sprovođenju svojih obaveza u efektivne mere o rodnoj ravnopravnosti i kroz obrazovanje, rekao je generalni sekretar EI, Fred van Leeuwen.

Priredila Nives Kováč

ЖРТВОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА НИЈЕ ОПЦИЈА

Глобални извештај о мониторингу "Образовања за све" за 2009. даје приказ постигнутог, већих могућности и побољшаног квалитета образовања за ученике свих узраста широм света

"ЕИ аплаудира тиму који је радио на извештају на његовој свеобухватној анализи вишеструких фактора који доприносе порасту неједнакости у образовању," рекао је генерални секретар ЕИ, Fred van Leeuwen. "Наставници и њихови синдикати су дубоко забринути да ће се диспаритети ширити док год владе не усредсреде своје напоре да мере напредовање квалитета као што обећавају кроз образовање за све," додао је.

Глобални мониторинг извештај је насловљен "Надолозећа неравноправност: зашто брину власти" је стављен на данашњи распоред у Женеви. То је седми извештај који прати напредак Миленијумских развојних циљева широм света који је усвојила међународна заједница 2000. године.

Он упозорава да, мада је много напретка постигнуто, овај напредак је ослабљен пропашћу покушаја окончања неравноправности према роду, раси, нацији, језику, месту, способностима или другим факторима. "Док год владе не делују на смањивању диспаритета кроз ефикасне реформе, обећање образовање за све (ЕФА) ће бити прекршено," изјавио је.

Образовање је основно људско право, мада су шансе за учење веома различите широм света – и у сиромашним и богатим земљама. Нпр, извештај упоређује стопе укључености у земљама ОЕСД са онима у подсахарској Африци: "До седме године, готово сва деца у земљама ОЕСД су у основним школама, у поређењу са само 40 % у подсахарској Африци. У 20.ој години, у земљама ОЕСД 30 % је на студијама, и само 2 % у подсахарској Африци."

Извештај даје препоруке за политику реформи која може да превазиђе неравноправност. Међу њима су:

- Обавеза да се смање диспаритети
- Прихватљиво политичко вођство
- Јачање политике за смањивање сиромаштва
- Раст квалитетних стандарда у образовању
- Раст потрошње на образовање
- Стављање равноправности у центар финансијских стратегија
- Јачање запошљавања, развијање и мотивација наставника

Извештај наглашава бригу јер је већина донатора ускратила своје обавезе развојне помоћи. Заправо, "Помоћ образовању стагнира". "ЕИ и на-

ставници широм света деле бригу да, без обновљених обавеза о расту финансирања и Иницијативе брзог трагања, напредак би могао бити угрожен", van Leeuwen је рекао. "Нама је потребно свеобухватно улагање и стратешко улагање кроз раст помоћи земљама чије су потребе највеће."

ЕИ такође поздравља инсистирање извештаја на основној одговорности влада да изграде и одрже бесплатан, квалитетан школски систем који води рачуна о потребама свих: "...када дође у основно образовање, нарочито у најсиромашнијим земљама, приватне финансије нису замена за јавне системе који нуде свима опцију квалитетног образовања."

Van Leeuwen је рекао да је ЕИ задовољан усвајањем идеје да децентрализација и приватизација нису решења. Децентрализација, "потенцијална локомотива неједнакости", мора бити изграђена у равноправности и "повезница нивоа сиромаштва и отпуштања у образовању."

Као и што извештај подржава, владе морају "да препознају да такмичења међу школама и избор између приватног и јавног партнерства имају своја ограничења. Уколико је јавни систем образовања сиромашан, приоритет мора бити да се то побољша."

Један од већих проблема је и масовни мањак наставника и истиче да ниске плате и јадан животни стандард са којим се суочавају наставници имају импликације на запошљавање и напредовање на послу. Повећано запошљавање преко тзв. уговораца или необучених наставника је лош тренд који може имати потенцијално разарајуће последице. У извештају се каже: "Са перспективе образовања за све, повећање броја наставника је погрешно док год су лоши стандарди квалитета."

"Као ЕИ, немамо шта више да се договарамо," рекао је van Leeuwen. "Милиони наставника нам требају до 2015. године, али у тој нашој журби да се достигне, не смемо да жртвујемо квалитет. ЕИ се обавезује да ради на обезбеђивању да наша професија омогући висок квалитет образовања за ученике свуда у свету и да је једино могуће да су наставници образовања, високо квалификовани и прикладно подржани."

Нивес Ковач

УРУЧЕНЕ НАГРАДЕ ДР ЂОРЂЕ НАТОШЕВИЋ

Највише војвођанско просветно признање "Др Ђорђе НАТОШЕВИЋ", уручено је 06.11.2008, на свечаности организованог у Извршном већу Војводине, овогодишњим добитницима:

- Зорици Радишић, дипломираном биологу, наставнику у Основној школи "Вук Караџић" у Зрењанину,
- мр Борки Поповић, професору хемије у Гимназији у Инђији,
- Предшколској установи "Драгољуб Удици" у Кикинди,
- Основној школи "Соња Маринковић" у Суботици и
- Економско-трговинској школи у Кули.

Награда "Др Ђорђе НАТОШЕВИЋ" је највише просветно признање које се у Војводини додељује за значајне резултате у васпитно образовном раду, организацији рада у предшколским и наставним установама, за афирмацију сарадње, суживота и различитости међу ученицима и успешну примену савремених метода научно-образовних активности. Награда се састоји од повеље, плакете и новчаног износа од 100 хиљада динара за појединца и

500 хиљада за установе. Ове године Признање се додељује тринаести пут.

Овогодишњим лауреатима признање је уручио председник Скупштине Војводине Шандор Егереш, који је изразио наду да ће им оно бити подстицај за остваривање још квалитетнијих образовних и васпитних резултата у раду. Егереш је овом приликом честитао и свим васпитачима, учитељима, наставницима и професорима, предстојећи Дан просветних радника, 8. новембар.

"Велики број кандидата који се предлажу за Признање сваке године показатељ је заинтересованости, нарочито просветне јавности и доказ да је Признање "Др Ђорђе НАТОШЕВИЋ" постало и друштвено и стручно, најпрестижније покрајинско признање" - рекао је председник Егереш. Он је изразио очекивање да ће и надаље, уз максималну стручну и техничку помоћ Покрајинског секретаријата за образовање, ово Признање бити одредница за најквалитетнији рад предшколских установа, школа, васпитача и наставника у Војводини, доприносећи европској оријентацији образовног система, како у Војводини тако и у целој Србији.

"Војводина се максимално залаже за што веће издвајање из сопственог буџета за образовање. У 2007. години из буџета Покрајине на образовање, од инвестиционих улагања до текућих трошкова, утрошено је преко 772 милиона динара, а у 2008. до сада, преко 858 милиона динара, што је увећање за преко 11 одсто" - рекао је Шандор Егереш. "У даљем утврђивању надлежности АП Војводине посебна пажња ће се посветити проширивању надлежности у области образовања, праћењу и неговању мултикултуралности, остваривању европских стандарда у стицању образовања на језицима припадника националних мањина и подизању општег стандарда у условима рада, опремљености и материјалног положаја просветних радника" - рекао је Шандор Егереш.

Иначе, од 2001. године до данас, на конкурсе за доделу Признања "Др Ђорђе НАТОШЕВИЋ" се пријавило 276 кандидата, или око 35 годишње (ове године 37), што говори о заинтересованости просветне јавности за ово признање, његовом престижу и доказује да оно остварује свој циљ.

Додели овогодишњег Признања присуствовали су потпредседници Скупштине и чланови Извршног већа Војводине, угледни научни и стручни радници у области образовања и васпитања и досадашњи добитници ове награде.

ТУЖБА ПРОТИВ НСПРВ И РАНКА ХРЊАЗА ОДБАЧЕНА

(Наставак са 1 стр.)

Бивше колеге из Синдиката „Независност“ су почетком фебруара 2008. године, у смислу остваривања својих циљева из претходног става, поднеле општинском суду у Новом Саду тужбу против НСПРВ и Ранка Хрњаза. Додуше, у Билтену ГСПРС „Независност“ лажно је наведено да је тужба поднета и против Хаџи Здравка М. Ковача. Ова неистина се повлачила и по неким дневним новинама, а дистрибуирана је, у виду памфлета, по школама чланицама НСПРВ и поштом достављана већем броју чланова НСПРВ. Због свега тога и чињенице да захтевани деманти нису објављени у поменутом Билтену (Новосадски дневник је објавио деманте), Хаџи Здравко М. Ковач и Ранко Хрњаз су поднели тужбе против председника ГСПРС „Независност“, др Томислава Живановића, за клевету и увреду, а Ранко Хрњаз против Томислава Живановића због више пута поновљеног лажног писања о току и судбини тужбе ГСПРС и УГС „Независност“ против НСПРВ и Ранка Хрњаза, као председника тог Синдиката.

Током године одржано је више рочишта на којима су тужиоци временом одустајали од дела тужбених захтева, те се на крају све svelo на потраживање (тужих) пара, иако је НСПРВ, док је био члан, био и најуреднији платиша и УГС „Независност“ и ГСПРС „Независност“. НСПРВ је у то време издвајао готово дуго више чланарине него што су то на рачуне гране и централе улаживали синдикалне организације из Београда и уже Србије. Шта више тужбени износ је надуван до непостојећих износа – валда очекиваног прихода, у максималном износу, који никада и није ни постојао, нити се налазио на рачуну НСПРВ.

У току поступка промењени су и тужиоци и адвокати тужиоца, тако да се као тужилац, уместо председника гранског синдиката др Томислава Живановића, почела појављивати наша бивша колегиница Будимка Чикарић Палија, коју је НСПРВ искључио из чланства због незаконитог грошења синдикалних пара, а као адвокат Петровић Жарко из Инђије. Тако је од свег поступка, поступак сведен на тужбу бивше председнице РКО НСПРВ за ШУ Нови Сад против своје сопствене и матичне организације.

И коначно 24.11.2008. године суд је одбацио тужбу УГС „Независност“ и ГСПРС „Независност“ против НСПРВ и Ранка Хрњаза. На тај начин је показано, да је Скупштина НСПРВ била потпуно у праву када је дошла одлуку да се раздружи са Синдикатом „Независност“ и да настави даље самостално на путу на ком је већ 20 година и 10 година под именом НСПРВ.

Задовољштину за све клевете и увреде које су нанете НСПРВ, као организацији, али и појединцима, првенствено, Ранку Хрњазу, као председнику и Хаџи Здравку М. Ковачу, као потпредседнику, остварићемо пред надлежним судовима у Зрењанину и Београду, а бивша председница нашег РКО НСПРВ за ШУ Нови Сад, Будимка Чикарић Палија ће због крађе синдикалних пара доћи у позицију да од тужитеља, сада већ окончаног спора, буде тужена.

СВЕТСКИ ДАН БОРБЕ ПРОТИВ AIDS-а

Црвени крст Србије је, у оквиру припрема за обележавање 1. децембра - Светског дана борбе против HIV/AIDS-а, приказао едукативни филм „Дечко који се стидео“, који ће бити дистрибуиран свим основним и средњим школама широм Србије. Прича на занимљив начин прати 19-огодишњег Ивана, који ступајући у сексуалне односе незаштитен, без употребе кондома, добија HIV. Гледаоци ће моћи да виде да су стил, неинформисаност и неодговорност према сопственом здрављу најчешћи узроци ризичног понашања и могућности добијања ХИВ-а. Филм, који је преведен на енглески језик, на начин близак младим људима пружа и стручна објашњења у вези са вирусом, начином његовог откривања и једином ефикасном начину заштите. Борба против HIV-а вршњачком едукацијом, један од приоритета превентивних здравствених активности ЦК, који ће од децембра почети са поделом 200.000 цепних календара, 94.000 брошура и 5.000 плаката преко 183 своје организације у Србији. ЦК ће едуковати стотинак волонтера до лета 2009. године, а прва таква акција већ спроведена у Врњачкој бањи.

У Студентској поликлинници Београд ове године евидентирани су 24 новозаражене особе, старости од 19 до 26 година. Нажалост, сваке године је све већи број заражених. До децембра прошле године било је евидентирано 2.178 заражених особа, од тога око 70% њих у Београду, али се претпоставља да их је 10 пута више.

ЦК Србије, у сарадњи са Међународном федерацијом Црвеног крста и Црвеног полумесеца, учествоваће у националној кампањи која ће ове године бити спроведена под слоганом „Мој избор“. Према најновијим подацима, у свету је више од 33,2 милиона људи оболело од сиде, а 2007. године је умрло 2,1 милион. Међу оболелима је и око два милиона деце млађе од 15 година, од којих је прошле године умрло 330.000, а прошле године је у свету инфицирано 2,5 милиона људи, од којих 420.000 деце.

ОКУ – КОЛЕКТИВНИ УГОВОР КОЈИ ТО НИЈЕ

Ништа од проширеног дејства ОКУ,
а нити од регреса, „топлог оброка“ и
већег минулог рада

Након учесталог састанчења тзв. републичког СЕС-а постаје апсолутно јасно оно о чему смо више пута и писали, а то је да ће на тзв. проширено дејство ОКУ и сам ОКУ бити стављен мораторијум од најмање 6 месеци. Међутим, сва је прилика да ће Колективни уговор бити суспендован знатно дуже, а све до момента док не буде потпуно обесмишљен. Тако је реанимација „мртворођенчета“ прошла неуспешно, јер очигледно иза свог овог посла и није постојала намера да се поправи ни материјални положај запослених у Србији, а ни њихов радноправни статус. Нерепрезентативни учесници социјалног дијалога на највишем – републичком нивоу: синдикати и послодавци и представници владе РС, који су се нашли у двострукој улози: представника Извршне власти и послодавца који „запошљава“ највећи број радника у Републици и нису могли боље. Свима је устари, ово готово трогодишње замешатељство послужило као маркетинг.

На тај начин сви запослени у Републици који су очекивали да ће почев од 1. јануара 2009. године добијати плату увећану за нешто више од 7.000,00 РСД биће још једном преварени и обманути. Наиме, СЕС се већ договорио да формира комисију која ће процењивати да ли послодавци могу и да ли су у обавези да испоштују одредбе Колективног уговора о исплаћивању накнаде трошкова за исхрану (тзв. топли оброк), регрес и готово незнатно увећан минути рад. Па побогу људи, каква је то социјално одговорна власт и каква је то правна држава где о примени Закона и КУ, као његовог природног наставка одлучује некаква комисија. Валда је неко други задужен за реализацију и провођење одредби Закона, односно колективних уговора. На слично питање, аутора овог текста, упућено колегама из Словеније, шта би у њиховој земљи урадили послодавци који не поштују Закон и/или Колективни уговор, одговорено је – одвели би их у лудницу. Међутим, у земљи апсурда доведених до савршенства социјално „одговорна“ власт, „репрезентативни“ синдикати и „репрезентативни“ послодавци могу и даље да глуме социјални дијалог и радницима некажњено смањују ионако мала права, правдајући се између осталог, и глобалном кризом, као да је радницима и док није наступила криза, у развијеним индустријским земљама, било боље у „срећној земљи“ Србији.

Увођењем мораторијума на ОКУ, влада ће избити могућност (оним синдикатима који стварно желе да поправе положај запослених и својих чланова) да тужбама остваре право запосленима на регрес и „топли оброк“ и тако ће и даље сви они који у јавним службама имају коефицијент мањи од 9,16 и даље бити без гарантоване минималне зараде, јер ће им у њу и даље бити рачунат и трошак за „топли оброк“ и регрес. Како је таквих запослених (којима је држава послодавац) у јавним службама готово 450.000 све више постајемо увећани да је и министар рада свесно суделовао у превари радника, а не да је доведен у заблуду од других социјалних партнера.

Да би СЕС оправдао своје постојање он сада обећава закључивање тзв. Социјалног пакта у ком би се између осталог гарантовала сигурност радног места (али из смањења зарада или чак рад без зарада). Остаје ипак крупно питање, за аналитичаре индустријских односа, да ли је такав радник који не прима плату (а има их готово 400.000) уопште радник?

МИЛИОНИ ДЕЦЕ БЕЗ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА

Миленијумски циљеви угрожени

Једно од осморо деце у земљама у развоју нема основно образовање, објављено је у извештају Уједињених нација, који је показао да неће бити могуће постићи циљ да до 2015. сва деца на свету добију могућност да заврше основну школу. Према том извештају, од око 75 милиона деце из земаља у развоју, која не похађају основну школу, 55 одсто су девојчице.

У подсахарској Африци, показује извештај Унеска, упркос напретку који је постигнут у земљама као што су Танзанија и Етиопија, трећина укупног броја деце уопште не иде у школу. Унеско је, такође, саопштио да ти подаци, засновани на званичној статистици из 2006, показују да намера УН о успостављању глобалног основног образовања до 2015, што је део миленијумских развојних циљева, неће бити остварена.

На основу тренутне ситуације, може се претпоставити да у сиромашнијим земљама најмање 29 милиона деце, а највероватније и више, 2015. неће ићи у школу, док је у земљама као што су Нигерија и Пакистан стање посебно лоше. Агенција Уједињених нација са седиштем у Паризу, која је свој извештај представила на конференцији у Женеви, сматра да је узрок тог проблема политичка индиферентност и лоше политике влада у тим земљама, али и у богатим земљама које нису у стању да испуне оно што су обећале, пренео је Ројтерс.

„Деца у Великој Британији и Француској имају веће шансе да се упишу на факултет него деца у Нигерији и Сенегалу да заврше основну школу“, наводи се у извештају Унеска.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u oktobru 2008. godine, iznosi 47883 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u septembru 2008. godine, nominalno je veća za 4,06%, a realno je veća za 2,12%.

ZARADE Oktobar 2008.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u oktobru 2008. godine, iznosi 34311 dinar. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u septembru 2008. godine, nominalno je veća za 4,07%, a realno je veća za 2,13%.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u oktobru 2008. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u oktobru 2007. godine, nominalno je veća za 19,46%, a realno je veća za 6,57%.

Period oktobar 2008 - oktobar 2007.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u oktobru 2008. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u oktobru 2007. godine, nominalno je veća za 19,47%, a realno je veća za 6,57%.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - oktobar 2008. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar - oktobar 2007. godine, nominalno je veća za 18,96%, a realno je veća za 4,63%.

Period januar/oktobar 2008 - januar/oktobar 2007.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - oktobar 2008. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar - oktobar 2007. godine, nominalno je veća za 19,05%, a realno je veća za 4,71%.

	Prosečna zarada bez poreza i doprinosa		Indeksi nominalnih zarada bez poreza i doprinosa	
	X 2008	I - X 2008	X 2008 IX 2008	I-X 2008 I-X 2007
Republika Srbija	34311	32078	104,07	119,05
Centralna Srbija	34321	32035	103,61	119,12
Vojvodina	34283	32196	105,34	118,87
Grad Beograd	41565	39253	102,97	116,75
Grad Novi Sad	39588	37220	104,06	116,75
Severnobaački okrug	31809	29601	106,01	117,69
Srednjobanatski okrug	34051	30315	115,08	121,62
Severobanatski okrug	32101	29712	105,55	119,13
Južnobanatski okrug	34210	33571	101,75	120,00
Zapadnobački okrug	31590	30565	103,95	121,45
Južnobački okrug	36723	34397	104,62	117,18
Sremski okrug	32612	30483	104,52	119,56

Oktobar 2008. god.	Zarada bez poreza i doprinosa		
	Ukupno	C Srbija	Vojvodina
Ukupno	34311	34321	34283
Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda	28982	27659	29781
Ribarstvo	29116	13595	35688
Vađenje ruda i kamena	42001	41604	45824
Prerađivačka industrija	27382	25976	30787
Proizvodnja električne energije, gasa i vode	42931	42735	43795
Građevinarstvo	32108	31457	34159
Trgovina na veliko i malo, opravka	31896	33706	25059
Hoteli i restorani	21903	22386	18615
Saobraćaj, skladištenje i veze	35317	36397	31565
Finansijsko posredovanje	67120	65615	70920
Poslovi sa nekretninama i iznajmljivanje	39163	39125	39332
Državna uprava i socijalno osiguranje	42012	42410	40743
Obrazovanje	35542	35861	34778
Zdravstveni i socijalni rad	37189	37461	36456
Komunalne, društvene i lične usluge	32491	31336	35758

Indeks potrošačkih cena (Harmonizovani indeks cena) se definiše kao mera prosečne promene maloprodajnih cena robe i usluga koje se koriste za ličnu potrošnju. Cene ovih proizvoda i usluga povećane su u oktobru 2008. godine, u odnosu na septembar 2008. godine, za 1,8%. Potrošačke cene u oktobru 2008. godine, u odnosu na isti mesec 2007. godine, povećane su za 12,3%.

POTROŠAČKE CENE Oktobar 2008.

Posmatrano po glavnim grupama proizvoda i usluga klasifikovanih prema nameni potrošnje u oktobru 2008. godine, u odnosu na prethodni mesec, najveći porast cena zabeležen je u grupi Stan, voda, električna energija, gas i drugi ogrev (3,6%) zbog porasta cena uglja i prirodnog gasa. Hrana i bezalkoholna pića (3,1%) zbog povećanja cena povrća, svežeg i prerađenog mesa i jaja, zatim u grupi Obrazovanje (1,5%) zbog povećanja cena školarina. Najveći pad cena zabeležen je u grupi Zdravstvo (-2,0%) zbog nižih cena lekova.

U septembru 2008. godine (u odnosu na prethodni mesec), registrovan je (neznatno) nepovoljniji odnos u pokrivenosti obe potrošačke korpe prosečnom neto zaradom. Nepovoljan odnos uslovljen je povećanjem cena hrane. Povećanje je zabeleženo u kategorijama žita i proizvoda od žita, svežeg i prerađenog mesa, sveže i prerađene ribe i mleka i mlečnih proizvoda.

KUPOVNA MOĆ U REPUBLICI Septembar 2008. godine

Prosečna neto zarada je gotovo u celosti pokrila prosečnu potrošačku korpu. Za pokriće minimalne potrošačke korpe bilo je potrebno izdvojiti 0,65 prosečne neto zarade u Republici. U istom mesecu prosečna potrošačka korpa bila je skuplja je za 368,25 dinara ili 1,1%, a minimalna je bila skuplja za 277,08 dinara ili 1,1%.

Prosečna mesečna zarada po zaposlenom u Republici, u septembru 2008. godine (vidi Informator br. 18.), iznosila je 32.969 dinara. Posmatrano po gradovima, natprosečnu zaradu u septembru 2008. godine ostvarena je u Smederevu (43.114 dinara), Beogradu (40.366 dinara), Pančevu (38.734 dinara) i Novom Sadu (38.042 dinara). Pro-

sečna mesečna zarada ispod proseka Republike, zabeležena je u Sremskoj Mitrovici (32.900 dinara), Užicu (31.823 dinara), Zrenjaninu (31.764 dinara), Subotici (31.002 dinara), Šapcu (30.320 dinara), Kragujevcu (30.085 dinara), Kraljevu (28.925 dinara), Nišu (28.677 dinara), Zaječaru (27.033 dinara), Leskovcu (25.871 dinara) i Valjevu (25.461 dinar).

Najniža septembarska zarada registrovana je u Valjevu i iznosila je 59,06% od najviše zarade, koja je ostvarena u Smederevu.

Posmatrano po gradovima, u septembru 2008. godine, kupovna moć iznad proseka Republike, merena kroz obe potrošačke korpe, registrovana je u Smederevu, Beogradu, Pančevu i Novom Sadu. U svim gradovima koji se statistički prate, prosečna mesečna zarada pokrila je minimalnu potrošačku korpu, a samo u Smederevu, Beogradu, Pančevu i Novom Sadu i prosečnu potrošačku korpu.

Indeks potrošačkih cena - oktobar 2008.	struktura (%)	X 2008 Ø 2007	X 2008 IX 2008	X 2008 X 2007	X 2008 XII 2007
Ukupno	100,00	115,4	101,8	112,3	109,4
Hrana i bezalkoholna pića	35,18	126,2	103,1	120,9	114,9
Alkoholna pića i duvan	5,57	118,8	100,4	115,0	111,2
Odeća i obuća	6,86	107,1	101,1	106,0	104,4
Stan, voda, el. ener., gas i dr. goriva	16,27	112,4	103,6	110,7	110,2
Nameštaj, pokućstvo, tek. održavanje	5,27	102,9	100,4	100,1	100,1
Zdravstvo	4,22	101,9	98,0	100,0	99,5
Transport	11,46	111,6	99,8	109,6	106,1
Komunikacije	3,23	98,1	100,0	99,8	99,8
Rekreacija i kultura	5,44	110,3	100,3	108,0	107,6
Obrazovanje	1,23	110,9	101,5	107,7	107,4
Restorani i hoteli	1,48	109,7	100,7	107,4	106,2
Ostala roba i usluge	3,79	107,3	101,0	105,5	104,9

Mesec-godina	Prosečna mes. zarada bez poreza i doprinosa) po zaposlenom u Republici	Potrošačka korpa u Republici		Odnos potrošačke korpe i zarade		
		Prosečna	Minimalna	(3:2)	(4:2)	
1	2	3	4	5	6	
decembar 2007	34.471	30.109,68	18.991,52	0,87	0,55	
Indeks XII 2007/XII 2006	121,9	114,9	116,8			
2008.	januar	28.230	30.468,49	19.250,13	1,08	0,68
	februar	30.982	30.743,94	19.477,64	0,99	0,63
	mart	30.809	31.313,07	19.925,53	1,02	0,65
	april	32.562	32.651,35	20.862,87	1,00	0,64
	maj	32.147	33.053,18	21.379,93	1,03	0,67
	jun	32.648	33.366,45	21.623,41	1,02	0,66
	jul	33.058	32.414,29	20.730,74	0,98	0,63
	avgust	33.131	32.692,40	21.038,79	0,99	0,64
	septembar	32.969	33.060,65	21.265,87	1,00	0,65
Indeks IX 2008/XII 2007	95,6	109,8	112,0			

ПИТАЊЕ: Да ли професор који има 65 година и 39 година стажа мора да иде у пензију по сили закона?

ОДГОВОР: Сагласно члану 132. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", број 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05), радни однос запосленог у установи престаје у складу са законом на основу решења директора.

Наставнику, васпитачу или стручном сараднику у установи престаје радни однос на крају школске године у којој наврши 40 година стажа осигурања или 65 година живота.

Према томе, ако је професор запослен у Вашој школи навршио 65 година живота након почетка школске 2008/2009. године, има право да ради до краја те школске године.

ПИТАЊЕ: Да ли дете које је похађало наставу на мађарском језику до 3. разреда основне школе може да се пребаци у 4. разред основне школе где се настава одвија на српском?

ОДГОВОР: Чланом 7. Закона о основама система образовања и васпитања, прописано је да се образовно васпитни рад остварује на српском језику. Ставом 2. истог члана прописано је да се за припаднике националних мањина образовно васпитни рад остварује на матерњем језику, а изузетно он се може остваривати и на српском језику. Према томе, уколико се ради о ученику који је до 3. разреда основне школе похађао наставу на мађарском језику, нема правних сметњи, нити законских забрана да у 4. разреду основне школе настави да похађа наставу на српском језику, јер је избор језика на којем ће се образовати његово право, а не законска обавеза.

ПИТАЊЕ: Када наставнику, по сили закона, престаје радни однос у школи?

ОДГОВОР: Одредбом члана 132. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04 и 62/04), којом је прописано да наставнику, васпитачу или стручном сараднику у установи престаје радни однос на крају школске године у којој наврши 40 година радног стажа осигурања или 65 година живота.

Сагласно наведеном, директор школе је у обавези да наставнику који испуни један од услова прописаних чланом 132. став 2. на крају школске године донесе решење о престанку радног односа по сили закона.

ПИТАЊЕ: Да ли и по ком основу радни однос може да траје дуже наставнику који на дан 1. септембра има 40 година радног стажа и 60 година живота?

ОДГОВОР: Имајући у виду чињеницу да је наставник 1. септембра 2008. године навршио 40 година стажа осигурања, директор школе је у обавези да истом, у складу са чланом 132. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања донесе решење о престанку радног односа на крају школске године у којој навршава 40 година стажа осигурања, односно 31.08.2009. године.

ПИТАЊЕ: Из којих средстава је послодавац обавезан да исплати јубиларну награду и да ли остваривање права на јубиларну награду подразумева континуиран рад или на исту има право и лице које има прекиде у раду?

ОДГОВОР: Указујемо на одредбу члан 143. став 2. тачка 7) Закона којом је, између осталог, прописано да се у буџету јединице локалне самоуправе у области основног и средњег образовања и васпитања обезбеђују средства за друге текуће расходе, осим оних за које се средства обезбеђују у буџету Републике.

Имајући у виду чињеницу да средства за јубиларне награде спадају у друге текуће расходе, јединица локалне самоуправе је у обавези да школи обезбеди иста, а у складу са чланом 31. Посебног колективног уговора („Службени гласник РС“, број 86/05).

Напомињемо да се под јубиларном годином рада сматра година у којој запослени навршава године прописане Посебним колективним уговором без обзира да ли је радни стаж остварен са прекидима у једној или више школа.

ПИТАЊЕ: По ком коефицијенту се врши обрачун и исплата плате апсолвенту који је распоређен на радно место професора?

ОДГОВОР: Одредбом члана 111. став 1. тачка 1. Закона о основама система прописано да у радни однос у установи може да буде примљен наставник, васпитач и стручни сарадник под условима прописаним законом ако има одговарајуће образовање.

Обрачун плате лицу које као апсолвент ради на пословима професора и које не испуњава услов из члана 111. став 1. тачка 1) Закона, не може се обрачунавати према степену стручне спреме прописане за извођење наставе, већ према степену стручне спреме коју је наведено лице стекло тј. обрачун ће се вршити према коефицијенту предвиђеном за средњу школску спрему (IV степен стручне спреме),

а у складу са Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05, 26/05, 81/05 и 105/05).

ПИТАЊЕ: Да ли пошта може да и даље наплаћује доплатну марку иако су оне важиле до 12. октобра („Сл. Гласник“ број 81)?

ОДГОВОР: Корисници поштанских услуга приметили су да им се у неким периодима приликом слања поштанских пошиљака у унутрашњем саобраћају наплати и доплатна марка. Често непријатно изненађени, грађани мисле да се ради о повећању цена поштанских услуга или самовољној одлуци Поште Србије. О овој одлуци не одлучује Пошта Србије већ је то законска обавеза. Издавање и наплата доплатне марке на поштанске пошиљке у унутрашњем саобраћају уређује Законом о издавању доплатне поштанске марке. Током прошлог месеца, наплаћивана је доплатна марка „Дечија недеља“ од 6. до 12. октобра, затим је у оптицају била марка „Борба против рака“ од 13. до 31. октобра. Све доплатне марке су у апенсима од 10 динара. Од понедељка 3. новембра у оптицају је доплатна марка „Изградимо ТВ торањ на Авали“ до 29. новембра.

ПИТАЊЕ: Послодавац ми је наложио службени пут у земљи на дане празника. За колико процената се увећава дневница?

ОДГОВОР: Члан 114. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/2005 и 61/2005), прописује да запослени који одсуствује на дан празника који је по закону нерадни дан, има право на накнаду зараде која се утврђује у складу са законом. Према члану 108. истог Закона, запослени који ради на дан празника који је по закону утврђен као нерадни дан, има право на увећану зараду за рад на дан празника у висини 110 посто од основне зараде. Када послодавац упути запосленог на службено путовање на дан празника који је по закону нерадни дан, запослени има право на: дневницу за службено путовање у висини утврђеној законом и општим актом послодавца, односно уговором о раду, зараду за тај дан у висини која је утврђена општим актом и уговором о раду за послове које запослени обавља – 100 посто зараде за тај дан, као и увећану зараду за рад на дан празника у висини од 110 посто основне зараде. Ако послодавац упути на службено путовање запосленог на дан празника који је по закону нерадни дан, сматра се да је запослени радио на дан празника и запосленом се по том основу не увећава дневница за службено путовање већ зарада за рад на дан празника за 110 посто, сходно члану 108. Закона о раду. То значи да запосленом за службено путовање на дан празника, поред дневнице припада дневни износ зараде за тај дан од 210 посто.

ПИТАЊЕ: Радни однос престао ми је 2007. године, након чега сам неколико месеци провео у иностранству и до данас нисам примио оригинал решења о престанку радног односа. Послодавац ми је послао неоверену копију решења на којој је руком дописано, са потписом директора, да нису знали где сам. Решење је било објављено 8 дана на огласној табли послодавца. Како да добијем оригинал решења да био остварио своја права код НСЗ?

ОДГОВОР: Према одредби члана 204. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/2005 и 61/2005), послодавац је дужан да запосленом врати уредно попуњену радну књижицу на дан престанка радног односа. Према члану 18. став 1. тачка 1. Правилника о радној књижици („Службени гласник РС“, број 17/97), податке о трајању запослења у радну књижицу запосленог уписује и оверава послодавац, ако има својство правног лица. У случају да послодавац поступи противно члану 204. Закона о раду, чини прекршај кажњив по члану 276. став 1. тачка 4) Закона о раду, за који му инспектор рада може изрећи на лицу места новчану казну од 20.000 динара, те решењем наложити послодавцу да у одређеном року отклони утврђене повреде закона, општег акта и уговора о раду. Послодавац је дужан да, најкасније у року од 15 дана од дана истека рока за отклањање утврђене повреде, обавести инспекцију рада о извршењу решења.

Уколико послодавац не поступи по налогу инспектора рада, односно инспектор рада вршећи надзор утврди да је послодавац повредио закон или друге прописе којима се уређују радни односи и тиме извршио прекршај, инспектор рада поднеће против послодавца захтев за покретање прекршајног поступка.

Дакле, имајући у виду да нисте мењали адресу пребивалишта која је позната послодавцу, да сте један период привремено боравили у иностранству у коме Вам је послодавац исплаћивао заостале зараде (дакле, послодавац је комуницирао са Вашом породицом која је примала дознаке), мишљења смо да нису били испуњени законски услови за објављивање решења на огласној табли послодавца. Сматрамо да послодавац из своје архиве у сваком моменту може бившем запосленом дати податке, односно писмена која се односе на тога запосленог, на увид или на реверс, ради овере преписа акта код надлежног органа.

KAZNA OD 1500 EVRA ZA BEŽANJE SA ČASOVA

Roditelje u Poljskoj, od nove školske godine, može propisno po džepu da „udari“ njihovo rođeno dete, ako ne voli školu. Naime, po novom poljskom zakonu o prosveti, roditelje čije dete beži iz škole sada čeka kazna od čak 1.500 evra. Novi zakon nastoji da se izbori sa sve rasprostranjenijom pojavom bežanja sa nastave. Neopravdani izostanci su veliki problem škola i novi propisi mogu da podstaknu roditelje da se sa tim uspešnije izbore, umesto što su kao do sada odmahivali rukom. Kažnjavanje roditelja za neopravdane izostanke njihove dece predviđali su i raniji propisi, ali su ostajali mrtvo slovo na papiru. Sadašnji zakon, međutim, precizira broj neopravdanih izostanaka, a roditelj će biti kažnjen ukoliko njegovo dete neopravdano izostaje iz škole.

Novi zakon takođe predviđa da dak mora obavestiti o pohađanju 50% nastave tokom jednog meseca, a ukoliko roditelj ne reaguje na opomene iz škole, učitelji mogu da im pošalju policiju na vrata

POKLANJA UMETNIČKA DELA

Jedan britanski umetnik pokloniće 1.000 svojih dela, tako što će ih ostaviti na ulicama Londona. List "Independent on Sunday" piše da će se na slikama, koje će biti ostavljene na ulicama u petak, nalaziti potpisa Adama Nita, čiji su radovi na aukcijama dostizali 43.000 funti (67.000 dolara).

"Oduvek mi je bio san da izložim dela širom Londona, da istovremeno obuhvatim ceo grad. Želim da svi mogu da ih vide, a kada se nađu tamo, nije mi važno šta će biti s njima", kazao je britanski umetnik, koji radi slike i grafiti.

Vrednost takozvane urbane umetnosti porasla je ove godine. Jedna slika pripisana grafiti umetniku Benksiju dostigla je čak 208.100 funti na internet aukciji.

ZBOG ZEVANJA U ZATVOR

Jedan izraelski vojnik osuđen je na 21 dan zatvorske kazne jer je zevao tokom nedavne komemoracije povodom 13-te godišnjice ubistva izraelskog premijera Jicaka Rabina. Vojnik je zevao dok je komandir jedne izraelske vazduhoplovne baze držao govor povodom te godišnjice. Visoki oficir je napravio pauzu u govoru, nakon zevanja koje je navodno bilo dugo i glasno. Vojnik je odmah optužen za akt nepoštovanja i osuđen na vojni zatvor.

Portparol izraelske armije je rekao da vojnik ima prava da traži pomilovanje. Majka vojnika izjavila je u međuvremenu za Radio Izrael da se nije radilo o nepoštovanju, već da je njen sin umoran. Ona je ocenila da je kazna nesrazmerno stroga, iako zaslužuje da bude kažnjen za neodgovarajuće ponašanje. Rekla je da je podzala sina učeći ga o zaostavštini Rabina i da je poznato da se zevanje ne može kontrolisati.

Dok vojnik očekuje pomilovanje, šta učiniti (sa) našim narodnim poslanicima koji spavaju na radnom mestu - u Skupštini?

SKANDAL ZBOG JEDNOG CENTA

Dug od jednog centa, koji je za komunalije dugovala sedamdesetčetvorogodišnja Ajlin Vilbur iz Atlboroa u saveznoj državi Masačusets, konačno je podmiren u celosti. Ljudi iz cele zemlje zvali su gradsku vladu nudeći da umesto starice plate jedan cent koji je ona dugovala za vodu, zbog čega je dobila obavještenje da će joj biti oduzeta imovina, uključujući i kuću.

Dug je na kraju podmiriio bivši odbornik u skupštini Atlboroa Antonio Viveiros, koji je uz ček poslao propratno pismo u kome navodi da je sramota da savezna vlada potroši milijarde dolara poreskih obveznika da spasi banke od bankrotstva, ali preti slepoj starici da će je izbaciti na ulicu zbog jednog centa. Čerka gospođe Vilbur rekla je da je njenoj majci dat rok za izmirenje duga do 10. decembra, inače će joj biti naplaćena kazna od 48 dolara i oduzeta kuća.

Kontrolorka Debora Markoćio kaže da je račun na 1 cent poslat zajedno sa još 2.000 drugih, jer grad pokušava da izmiri preostale dugove pre nego što pređe na plenidbu imovine i da je kompjuter automatski oštampao opomene za sve adrese na kojima dug nije izmiren, i koje osoblje nije pregledalo pre nego što su poslata.

KOMŠIJE PROTIV MADONE

Guy Ritchie nije jedini koji ne može živeti sa Madonom. Naime, sada su na nju digle "hajku" i komšije. Tvrdje da "po cele noći ne mogu spavati", jer ona u studiju na sedmom spratu radi do ranih jutarnjih sati. Madonna je svoj stan u Central Parku u Njujorku pretvorila u studio, a komšije, navodno, više ne mogu podneti bubnjeve i baseve koji probijaju zidove, piše "New York Daily News".

Pop zvezdu koja već ima stan na 12. spratu, lani su hteli sprečiti da kupi i ovaj na sedmom. Madonna je, međutim dobila spor na sudu i u aprilu prošle godine kupila stan vredan sedam miliona dolara. Nakon što se rastala od Gaja, stan je pretvorila u studio.

PIJANI MEDVEDI DIVLJAJU SLOVAČKOM

U Slovačkoj je stanovništvo upozoreno na povećanu opasnost od pijanih medveda koji divljaju u nekim delovima zemlje. Medvedi ujesen uživaju u prezrelom voću u blizini naselja, a ove godine, zbog vremenskih prilika, takvog voća je u izobilju, saopštili su eksperti Istraživačkog instituta za šumsku ekologiju Slovačke akademije nauka. Stručnjaci su posebno upozorili na jednog medveda koji je više puta viđen kako se pijan tetura.

U procesu fermentiranja zrelog voća oslobađa se relativno malo alkohola, ali zbog proždrljivosti medveda, koji u relativno kratkom vremenu pojedu velike količine voća, može se govoriti o pravom pijančenju jer udeo alkohola u njihovom organizmu naraste do mere kad se mogu smatrati potpuno pijanima, objasnio je Miroslav Saniga sa Slovačke akademije nauka. Tako alkoholizirani medvedi gube kontrolu nad ponašanjem, imaju problema s ravnotežom i ništa, pa ni blizina ljudi, ne može im pokvariti raspoloženje. Stoga stručnjaci upozoravaju da je najbolje kloniti se pijanih zveri.

MALDIVCI KUPUJU NOVU DOMOVINU

Maldivi će početi da izdvajaju deo od milijardu dolara, koliko svake godine zarađuju od turizma, da kupe novu domovinu za svoje građane, objavio je londonski "Gardijan". List objašnjava da je reč o osiguranju od klimatskih promena, koje prete da 300.000 ostrvljana učine ekološkim izbeglicama.

Prema prognozama UN, nivo mora bi usled globalnog otopljanja do 2100. godine mogao porasti 59 centimetara, a najveći deo lanca od 1.200 ostrva i koralnih sprudova samo je metar i po iznad morske površine.

Maldivski predsednik Muhamed Našid rekao je za "Gardijan" da je o mogućnosti kupovine zemlje već razgovarao s nekoliko država i da su one, kako je rekao, imale razumevanja za njegovu ideju. On je objasnio da su Indija i Šri Lanka najprimamljivije zemlje, jer imaju slične kulture, kuhinje i klime, ali da u obzir dolazi i Australija, zbog ogromnih nenastanjenih prostora.

Borci za zaštitu okoline ističu da ovaj problem postavlja pitanje prava koja građani mogu uživati ukoliko njihova zemlja više ne postoji, piše londonski dnevnik.